

gökmavi

2020 Şubat, Sayı: 2, Fiyatı: 10 TL

s a n a t - e d e b i y a t - y a ş a m

Oku, anlat / “İnancın ve Ruhun Dirilişi” / Gitti de Gelmedi / Altıncı Koşuş’u Okumak / Pamuk Şekeri
Bilinç Akışı / Kırım Hasreti ile Ölen Büyük Romancı / Kırlangıcım / Esâret / Karacoğlan Der Yiğit Odur
Ki / Huri Gelin / İnsanlar Değişti Dünya Değişti / Yakındaki Uzak, Rebecca Solnit / Güzel İstanbul / Fikir
Çıkmazı / Kalem Kağıt / Kayıp Bahar / Yazı Atölyesi / Ne Oldu Bize / Kendimi Okuyorum / İletişim mi /
Yeni Ayakkabı / Okuma Bayramı / Fikir Çıkmazı / Mutlu Olabilmek / Bisküvi Adam / Parazit / Gökmavi /
Hastalığın Rengi / Öğretmenle Kucaklaşma

e d e b i y a t g ü n c e s i

Muzaffer Buyrukçu'nun bu dünyayı terk ettiğinin farkına beş gün sonra varılmasıyla ölen insanlıktı aslında... 1 Şubat günü dünyaya gözlerini açtığına nereden bilecekti bunları.

James Joyce Dublin'de doğarken Ulysses'in anlaşılıp anlaşılmayacağını umursamış mıydı?

Charles Dickens "İki Şehrin Hikâyesi"ni anlatmak için doğmuştu sanki.

Laura İngals Wilder, şubatta başladığı dünya seferini, "Küçük Ev"i bize bırakarak yine şubatta noktalayacaktı.

Sibirya sürgünü umurunda değildi artık **Dostoyevski**'nin. **Şubat'ın soğuğu sarmıştı onun sıcacık yüreğini**. Karamazov Kardeşler bize emanetti. Soğuk kış gecelerine ne çok kitap sığdırmıştı.

Düello kurbanı Puşkin çekip giderken dünyadan, Boris Pasternak "Doktor Jivego"nun müjdesi olarak doğmuştu.

Sözlerine oradakiler de tiryaki olur mu bilmiyoruz ama **Cenap Şahabettin**'in gidişiyile "Elhan-ı Şita" yağı üstümüze.

Nilgün Marmara hiçbir zaman sevmeyeceği dünyaya açıyordu gözlerini. Çok uzun sürmedi "Defterler"ini bırakıp gitmesi.

Sadık Hidayet "Kör Baykuş" demek için Tahranda doğarken, Tahsin Yücel "Aykırı Öyküler" anlatmak için Elbistan'dan "Merhaba" diyordu dünyaya. Tezer Özlü ise "Yaşamın Ucuna Yolculuk" edip "Çocukluğun Soğuk Geceleeri"ni bırakıp elveda diyecekti bize.

"Pastoral Senfoni" susmuş, "Dar Kapı" görünmüştü. "Kalpazanlar", "İsebel" üzülmüş müydü Fransız romancı **Andre Gide** "Dünya Nimetleri"ni bırakıp "Ayrı Yol"dan gittiği için?

Halit Fahri Ozonsoy'un "Rüya"sı bu ayda bitmiş, "Sonsuz Gecelerin Ötesinde" dinlense de "Anadolu Akşamı" hep aynı kalmıştı. Ömer Bedrettin Uşaklı hâlâ "Deniz Hasreti" çekiyor mu bilmem ki?

Victor Hugo da şubatta açmıştı gözlerini. Ne "Sefiller" vardı ortada ne de "Notre Dame'in Kamburu." O doğmasaydı ne Quasimido ile Esmeralda'yı, ne de Jean Valjean'ı tanıyacaktık.

Dünya ve şark klasiklerinin pek çoğunu bugün okuyabiliyorsak bunu **Hasan Âli Yücel**'e borçluyuz. **Bir kış günü** gitse de dünyadan sımsıcak kitaplar kaldı geride.

Hasan Hüseyin Korkmazgil Haziranda Ölmenin Zor olduğunu bildiği için mi şubatta "Acıyı Bal" eylemişti acaba?

Tarık Buğra "Gençliğim Eyvah" dese de "Küçük Ağa", "Osmancık", "Dönemeçte" onu "Yağmuru Beklerken" bulacak. **Kar taneleri uğurlayacak onu son yolculuğuna**.

John Steinbeck doğmasaydı bu ayda ne "Gazap Üzümleri" olurdu ne de "Fareler ve İnsanlar." Başkaları yazar mıydı onun yerine bilinmez ama kim-senin parmak izi kimseye benzemiyor işte.

Şubat yılın en kısa ayı olarak bilinse de okuyabilene upuzun bir aydır. Diğer aylardan fazlası bile vardır.

gökmavi

Bayrak Yay. Mat. San. ve Tic. Ltd. Şti. adına

İmtiyaz Sahibi: Aykut Edibâli

Yazı İşleri Müdürü: Ahmet Edibâli

Yayın Kurulu:

Filiz Edibâli, Ertuğrul Şakar, İdris Taşpınar,
Hayrettin Durmuş, Selami Yıldırım,
Hakkı Şener, Lütfi Kılıç, Turgut Yıldızan,
Yahya Demeli

Fiyatı: 10 TL

Abone bedelini yatırıp, isminizi, TC kimlik numaranızı, adres ve telefon bilgilerinizi whatsapp hattına ya da e-posta adresimize iletiniz.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri verilmez. Yazıların sorumluluğu yazara aittir. Yazılara telif ücreti ödenmez. Yayın kurulu yazılarda değişiklik yapabilir. Yayımlanan yazılar Gökmavi Dergisi'nin izni olmadan başka bir yerde yayımlanamaz. Yayın politikasına uygunluk aranır.

Baskı: Akademi Matbaa - Topkapı - 20.02.2020
Ayda Bir Yayımlanır. Yerel-Sürelî Yayın.

www.gokmavidergi.com

[/gokmavidergi](https://www.facebook.com/gokmavidergi)

mektup@gokmavidergi.com

☎ 0 533 817 92 50

BANKA HESAP BİLGİLERİ

Hesap Sahibi:

Bayrak Yayımcılık Matbaacılık Sanayi ve
Ticaret Limited Şirketi

Türkiye İş Bankası / Çağaloğlu Şubesi:

TR11 0006 4000 0011 0950 7218 37

Posta Çeki Hesap No: 5208657

oku, anlat

| Ahmet Musa Alp

Oku / Okumak... Metni meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunların ifade ettiği anlamları idrak edip çözümlmek ve seslendirmek.

Okumaya başka bir açıdan bakınca, bütünü meydana getiren parçaları anlayarak bütüne varmak olduğu da söylenebilir. Yani tüme varmaktır okumak. Parçadan, elinde bulundurduğundan yola çıkarak hedefe ilerlemek... Bir nedenle tümüne ulaşma çabası, öğrenme gayreti.

Okumak esasında bir araç. Tılsımlı, kadim iletişim ve bilgi aracı... Bazen sadece okumak için okuyoruz... Başkaları için okuyoruz... Birileri okuduğumuzu bilsin diye. "Bilgili" desinler diye. **Sadece edebiyat sohbetinde lâl kalmamak için mi okunmalı?**

Bunlar da okumanın bir yönü belki... Cazibesini kim inkâr edebilir. Ama gerçek okuma nedir? Sahi, neden okunmalı?

Garip bir bilgi ile devam edelim... Şimdiye kadar 175 **milyon civarında eser yazılmış...** İnsanın ortalama ömrü de yaklaşık 35 milyon dakika... **Sahi, bir dakikada kaç sayfa kitap okuyabiliriz? Tüm eserleri okuyamayacağımız kesin.** Küfeleri kitap yüklüler gibi olmamak gerek... Kitap, okumuş olmak için okunmaz...

Etrafını çevreleyen evrende ağırlığının ve anlamının olması için insanın hedefi olmalı. Bu hedefe ilerlerken ihtiyaç duyar bilgiye, kitaba, bilgiye, güzel söz söyleyebilmeye.

İnsan okumak zorunda. Hayatı, evreni ama önce kendi durumunu. İnsan doğru okuyunca, bu evrende

amacını hatırlayacak. Amacı için donımlanacak, dili söyleyebilecek doğru okudukça... Yoksa hayata dair fikri; son okuduğu kitabın fikri olan insanlardan olmanın hiç anlamı yok. Gerçek anlamı ile kitap okumak yaşamamızın anlamına hizmet etmeli.

Esareti Reddediş / Şubat'ın sonunda okuyor olmalısınız bu satırları. Birkaç hafta sonra Çanakkale... 18 Mart. Umudun ve esareti reddedişin, kırılan prangaların destanı!

O günlerde bir an durup kulak verse insan, gök kubbenin çatırdayışını, koskoca imparatorluğun yıkılışının müthiş iniltilerini duyacaktı sanki.

Anlatacak hikayelerimiz var. Hepsini insana dair. Verilmiş sözlere dair. Unutulmuş geçmişe ve yeniden doğacak geleceğe dair...

Sorsanız her ailede daha nice hatıra var... Göç hikayeleri, işgaller, direnişlerin hikayeleri. "Şehit oğlu şehit" diyor ya Akif. Kimi Kırım'dan, kimi Manastır'dan, kimi Girit'ten, Kudüs'ten, Medine'den, Yemen'den koparılmış. Gelenlerin çocuklarına sorsanız, size dedelerinin, ninelerinin uzaklardaki toprağına nasıl hasret öldüğünü anlatırlar. Kalkıp gitsek o vatan topraklarına, görürsünüz hâlâ bekleyenler olduğunu... **Her bir hikâyenin Mehmet'i ayrı, Muhammed'i aynı. Allah'ı bir...** Anlattığı da aynı acı, dili de bir...

Urumçi'de gökbörü'yü bekleyen Hayit'in türküsü ile Bayır-Bucak'taki Ahmet'in Bayram günü hikayesi ne de çok benzer anlayan için.

Bağrı yananlar, dertli dertli Kerkük hoyratlarında "aslan"ı bekler. Türkistan ellerindeki "bozkurt", Selanik'te "gök kartal" ile aynı umuttur... Dostun anlayacağı bir sözdür. Özgürlük umduyla.

Yeminlerin vuslatında, bir gün yeniden buluşma umudunu yitirmeyenlere ve küllerinden doğabilenlere selâm ile...

Altıncı Koğuş'u 'Sindire Sindire' Okumak...

Ayşegül Temizer

“Sıradan insanlar dinginliği kendileri dışında, araba gezilerinde, rahat çalışma odalarında ararlar; düşünen insan ise her şeyi kendi içinde bulur.”

(Anton Çehov, *Altıncı Koğuş*, s. 48)

Hepimiz aynı sıralardan geçtik. İlk okulda orta okulda ve lisede edebiyat, Türkçe derslerinde “hikaye” konusu işlerken, öğretmenlerimizin ağzından hep aynı cümleler döküldü “Arkadaşlar/çocuklar, hikayelerde iki tür vardır;

1- Moupassant Biçimi/tarzi. Kısaca; olay hikayesi.

2-Çehov Biçimi/tarzi. Durum hikayesi.”

Sonrasında klasik tanımlar ardı sıra gelir. Bu böyle sürüp giderken, ‘cesur yürek’ öğrencinin birisi de parmak kaldırıp, “Öğretmenim kimdir bu adamlar?, Nedir bu anlattıklarınız?” diye sormaz.

Bu öğrenciler büyür, hatta kimisi edebiyat bölümlerini okur da merak edip bu kocaman isimlerin ardına bakmazlar. Ta ki bu adamlardan birinin baş yapıtlarından birisini Çehov’un tabiriyle, ‘sindire sindire’ okuyana dek...

Hoşuna giden bölümleri durup düşünerek okumak...

İşte şimdi bu yazıda, dünya edebiyatının kült isimlerinden biri, büyük yazar, Anton Çehov’un baş yapıtlarından; Altıncı Koğuş’u sizlerle paylaşacağım.

Öncelikle,

Anton Çehov Kimdir?

1860’ta Tagonrog’da, küçük bir taşra bakkalının oğlu olarak dünyaya geldi. Yunan ve Latin klasiklerini temel alan bir öğrenim gördü. 1879’da Moskova Tıp Fakültesi’ne girdi. 1884’te Çeşitli hastanelerde görev almaya başladı ve “Bukalemun” başlıklı ilk öykü kitabı aynı yıl yayımlandı. Bu dönemde kısa oyunlar da yazdı ve “Ivanov” adlı oyunuyla dram tekniği alanında Rus tiyatrosuna büyük yenilikler getirdi. “Alacakaranlık” adlı öykü kitabıyla Puşkin ödülünü kazandı. “Bozkır” başlıklı uzun öyküsü ile büyük bir yazar olarak tanındı. “Vanya Dayı”, “Üç Kız Kardeş”, “Vişne Bahçesi” gibi büyük oyunlarını hayatının son yıllarında yazdı. 1904’te, eşi ünlü tiyatro oyuncusu Olga Knipper’le gittiği Badenweiler’da ölen Çehov, Çarlık dönemindeki siyasi çıkmazları, basit insan yaşantılarını büyüteç altına almaktaki ustalığı, Tolstoy’un hayran bırakan yalın ve ölçülü biçimi gelenekselliği aşan anlatım biçimi ile dünya edebiyatının ustaları arasına katıldı.¹

1- *Can Yayınları*

Kısacası, insanı tüm doğallığı ve yalınlığı ile anlatan sanatçı, edebiyat dünyasına yeni bir soluk, sıradan insanın sıradan hikayesini, bir kesit, durum olarak anlatı yoluyla okurla buluşturdu, hediye etti.

Çehov’un yaşamından bir kesit alıntılama onu anlamak pek mümkün olamayacağı için kısa bir öz geçmişini sizinle paylaştım. Aldığı tıp eğitiminin ve zorlu geçen çocukluk yaşamının eserlerinde izlerine rastlamak mümkün. Tıpkı, Altıncı Koğuş romanında (kısa romanında) olduğu gibi...

Uyanıştan Akıl Sağlığını Yitirmeye. Katarsisten Hastalığa İtilen Doktor

Altıncı Koğuş, Başhekim Andrey Yefimoviç’in gözetimindeki hastanenin beş akıl hastasının kaldığı odasının adıdır. Hasta bakıcı Nikita’nın zulmü altındaki hastalar bakımsızlıktan ve pilsikten sürekli hasta olmakta ve dayak yemektedir. Dr. Ragin, ilk zamanlar durumu düzeltmeye çalışsa da çabalarında başarılı olamaz ve sistemi değiştiremeyeceği inancıyla çarkların arasında, etik değerlerini ve ideallerini kaybederek yaşananlara göz yumar. Zamanının çoğunu kitap okuyarak ve düşünerek geçirir. İvan Dmitriyeviç Gramov adındaki kendisi gibi sürekli kitap okuyan ve entelektüel birikime sahip hasta ile sohbetler edene dek...

Bu sohbetler doğrultusunda doktorun bakış açısı değişir. Kendi kabuğuna çekilmiş ve etrafındaki haksızlıklara duyarsızlaşmış olan doktor, bir uyanış, ‘katarsis’ yaşar. Fakat Dr. Ragin; hastası ile saatler süren sohbetlerinden rahatsız olan hastane yönetimi ve stajyer doktor tarafından akıl sağlığını yitirdiği iddiasıyla Altıncı Koğuş’a hasta olarak yatırılır. İlk başta yaşananlara mana veremeyen doktor şaşırır. Durumun vahametini kavradığında ise sinir krizi geçirir ve akıl sağlığını yitirir. Kısa zamanda, uyanış halinde olan bireylerin toplum tarafından dışlanması ve onların ‘akıl sağlığının yerinde olmaması’ iddiası ile suçlanması ustalıklarla anlatılır.

Kim Deli, Kim Akıllı? Bu Düzen Çağımızın Suçu mu, "Benim Suçum" mu?

Hastanedeki haksızlıkları görmezden gelip sıradan hayatına devam eden doktorun, toplum tarafından saygın ve değerli bir kişilik olarak görülmesi, fakat bir takım farklı davranış ve söylemleri olduğu zaman, deli ilan edilmesi okuyucuya yüzyıllardır değişmeyen klasik bir insan manzarası sunar.

Kitabın otuz sekizinci sayfasında, Andrey Yefimoviç'in bakış açısından dünya düzeni şu şekilde aktarılır;

"Ağırlaşan başı kitabın üzerine düştü, doktor yüzünü yumuşacık ellerin üstüne koyarak düşünmeyi sürdürdü: "Yararsız bir kurumda çalışıyorum. İnsanları aldatmaktan başka bir iş yapmadığıma göre haksız kazanç elde ediyorum. Onursuz davrandığım kesin! Tek başıma büyük zarar vermiyorum ama toplumdaki yaygın kötülüğün bir parçasıyım. İlçede çalışan bütün memurlar benim gibi, hepimiz beleşten aylık alıyoruz. Bu duruma göre onursuzluk yalnız benim suçum değil, çağımızın suçu... Dünyaya iki yüzyıl sonra gelseydim bambaşka bir insan olurdu."

1800'lerde yaşamış olan Çehov'un, Dr. Ragin'in bakışından dünyayı değerlendirmesi oldukça çarpıcı. Yüzyıllar geçse de 21. yy dünya düzeninde hiç bir değişme yok. Kurumlarda yaşanan haksızlıklar ve liyakatsizlik aynı.

Ivan ile sohbetleri saatler süren, var oluşu, sistemi, insanı tartışan Andrey, aydınlığa giden yolda akıl hastalarının arasında, onlardan biri olur. Kaba, görgüsüz ve eğitimsiz Nikita'nın şiddetine bizzat maruz kalır, dayak yer. Bir zamanlar koridordan duyup duyursuz kaldığı çığlıkların sahibi kendisidir. Bir zamanlar başhekimi olduğu hastanede, üzerinde hastalara mahsus kıyafetini düzeltirken, kitabın yetmiş yedinci sayfasında durumu şöyle anlatılır;

"Doktor Ragin üstündekilerden utanarak sabahlığını eteklerini önünde kavuşturdu, yeni kılığıyla bir mahpusa benzediğini düşündü. Bir yandan da kendi kendine, "Ne olacak, hepsi bir," diyordu "Ha frak giymişsin ha üniforma, ha hasta sabahlığı ne fark eder."

Herkesin üniformalandırıldığı, herkesin etiketlendiği ve toplumsal statülere ayrıldığı Dünya düzeninde kimin akıllı, kimin akıl hastası, kimin normal, kimin anormal olduğunu nasıl kestireceğimiz konusunda; insanın gerçekliği, etik değerleri üzerine düşünme fırsatı veren, Anton Çehov'un ölümsüz eseri, "Altıncı Koşuşu" okumadıysanız okumanızı ve iç dünyanızda uyandıran düşüleri Ivan misali, yutarcasına değil, doktor Ragin gibi sindire sindire, düşünerek okumanızı temenni ediyorum.

Keyifli okumalar, düşülmeler...

Pamuk Şeker Bilinç Akışı

Günseli Kanat

İnsanın çıplak gözlerle başka bir yansıtıcı araç olmadan yüzünü bir defa bile görmeden ölüp gitmesi hep tuhaf gelmiştir bana... etrafımızdaki herkes yüzümüzdeki çizgileri mimikleri izleyebilirken insan yüzüne yabancı yaşıyor.

Oysa ki kulak öyle değildir. Kimsenin duymadığını duyar. Sadece siz bilirsiniz içinizdeki sesi öyle de tuhaf ve karmaşık.

Bazen çok zorlaşıyor derinlerde her şey. İçerdeki tanıdık ses, yabancı yüze küfür kıyamet kızıyor, bağırıyor.

Beğenmiyorum kendimi... Alkışlar göğsümü kabartırken, tam o an enseme bir tokat iniyor da, başımı ürkek bir kaplumbağa gibi içine çekip saklanıyorum, öylesine bir his işte... Hem herkes çılgınlar gibi övsün istiyorum, övmeye başladıklarında ise 'Yeter artık susun!' diyerek kulaklarımı tıkamak istiyorum.

En güzel giysimi giyip, salonun, kalabalığın en saklı yerine oturuyorum.

Sevgilim bana daima, "Kişilerden konuşurken, seviyorsan onu kesin seni her daim övüyordur" der.

Sahi sevgilim, çok mu yüzeyselim? Yoksa çok mu insanım?

Ama benim sevgilim böyle sorular sormaz kendine. Çok mantıklı cevaplar verir. Sanki, içinde derin bir sessizlik varmış gibi... Oysa ki, benim kulaklarım içimdeki sestem yorgun düştü. Ağzımı bulabilsem, çal çaput doldurup susmasını sağlayacağım. Henüz bulamadım. Hem belki bir gün bulursam, parmaklarım bunları yazdırmaktan da vazgeçer.

Çok vicdansızsın sen! Adın bile yok. İç ses diyorlar sana, sesin yok senin. Sessiz ama çok kalabalıksın. Bazen de çok kabasın, kılıç gibi dilin ...

Çok mu zorlama oldu bu, ne dersin... Bilinç akışı azizim, ben bile anlamıyorum, sen mi anlayacaksın beni... Al sana bir ironi. Çocuk tekerlemesi misali pamuklu şeker bilinç akışı...

Kırım Hasretiyle Ölen Büyük Romancı

Hayrettin Durmuş

Cengiz Dağcı 9 Mart 1919'da doğduğunda sürgüne gideceğini ve vatan hasretiyle gurbette öleceğini nereden bilecekti? Kimdi Cengiz Dağcı? Onun romanlarını önemli kılan neydi? Sıradan bir yazar olmaktan öte derdi, davası olan bir adamdı Cengiz Dağcı.

Kırım'ı ve Kırım Tatarlarının çektiği acıları biz Cengiz Dağcı'nın kitaplarından öğrendik. "Onlar da İnsandı". Bir milletin nasıl zorla başka bir milletin boyunduruğu altına alınmak istendiğini anlatır bu roman bize. "O Topraklar Bizimdi" diyen de odur. Cengiz Dağcı demek "Yurdunu Kaybeden Adam" demektir. Kendi dilini konuşmadıktan, doğup büyüdüğü sokaklarda dolaşmadıktan, kısacası yurdunu kaybettikten sonra başka dilyarlarda hür olmanın bir mana ifade etmediğini, yüreği buruk, ümitsiz, şaşkın bir insan olarak nasıl yalpaladığını anlatır bize. Bir yurda sahip olmak ne demek? Bunu en iyi "Yurdunu Kaybeden Adam" romanını okuyunca anlıyorsunuz. Bizler ki deryadaki balıklar gibiyiz. Sahip olduğumuz vatan denen hazinenin ne kadar farkında-

yız acaba? O yıllar "Korkunç Yıllar"dı. "Badem Dalına Asılı Bebekler"i gördü onun gözleri. "Üşüyen Sokak"ta "Yoldaşlar" ile "Biz Beraber Geçtik Bu Yolu." O bizim "İhtiyar Savaşçı"ımızdı.

Kırım Türkleri başta olmak üzere Sovyet Rusya yönetimindeki diğer Türklerin özellikle II. Dünya Savaşı yıllarında yaşadıkları trajediyi dünyaya duyuran Cengiz Dağcı'dır. Kendisiyle yapılan söyleşilerde "Ben kitaplarımı bir yazar olarak adım duyulsun diye yazmadım. Kırım halkının yaşadığı sürgünün sarsıntısıyla yazıldı o kitaplar" demiştir.

Kırımlının yurdundan sürülürken yaşadığı acı karşısında duyduğu üzüntüyü "Korkunç Yıllar" kitabında şöyle anlatır:

"Ya Rabbim! O millet o topraktan ayrılırken niçin kıyamet kopmadı, bir zelzele olsun olmadı, denizler o yurdu, milletiyle beraber yutmadı! Niçin sen, Tatar milletini böyle temiz kalpli ve affedici yarattın! Düşmanlarımıza karşı savaşmak, o toprak için ölmek hakkından bizi mahrum bıraktın?"¹

Kolay Mıdır Yurdunu Terk Etmek?

Bir insanın doğup büyüdüğü vatanını terk etmesi, hele sürgüne gönderilmesi basit bir olay değildir. Peygamberimizin Hicret edeceği zaman "Ey güzel Mekke! Mecbur kalmasaydım seni terk etmezdim" demesi ne kadar da anlamlıdır. İnsan niye terk eder yurdunu? Bu sorunun cevabını da "Onlar da İnsandı" romanından birlikte okuyalım isterseniz:

"Söyle toprağım bana, neden seni bırakıp gideyim? Sen benim toprağım değil misin? Benim atalarım burada doğdu, büyüdü, burada yaşadı, burada öldü. Sen kıraçtın toprağım, seni benim atalarım temizledi, ben temizledim. Ellerime bak, kuru, çatlak ellerime! Ben senin taşını, çalını, çırpını temizledim, seni cennet gibi güzel yaptım. Şikâyet etmedim. Seni temizlerken ne kadar yoruldumsa o kadar sevindim toprağım.

Üzüm kütüklerini, tütünlerini kendi ellerimle diktim, çok kere Tanrı'ya su diye dua ederken seni gözyaşlarımla suladım, toprağım. Ben bu dünyada başka hiçbir şey istemiyorum, yalnız seni istiyorum toprağım. Yüzyıllardır atalarım sana benim dilimde söyledi, sen benim dilimi dinledin. Sana senelerden beri derdimi döktüm. Ben sonumu burada bekleyeceğim. Seninle yaşamak, seninle ağlamak, seninle gülmek benim dünyada tek muradımdır. Atma beni toprağım! Bil ki bu kalp sensiz hiçtir, boştur, karanlıktır. Ben seninim, beni kabul et..."²

Bu satırları okurken İstiklal Marşımız çığlık atmadı mı içinizde:

"...Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüda,

Etmesin tek beni vatanımdan dünyada cüda..."

Cengiz Dağcı'nın romanlarında kültürel unsurları da görürüz sıklıkla. Kırım'ın mesut günlerinde, Müslüman Türk'lerin evlerinde Pazartesi ve Cuma günü okunan "Yasin" her çocuğun kulağında ölünceye kadar çınlamaya devam eder. "Korkunç Yıllar" romanının kahramanı Sadık, annesini hep "Yasin" okurken hatırlar.³ "Onlar da İnsandı" romanının kahramanlarından Esmâ, "Badem Dalına Asılı Bebekler" in Halûk'u annelerini hep omuzlarında tül bent, Kur'an okurken hatırlarlar.⁴ "Korkunç Yıllar" romanında Tokal Camisi'nin mühürlenmesi, minaresinin zincirle bağlanıp makine ile çekilerek yıkılması sahnesi gerçekten göz yaşartıcıdır.

Vatanının Türküsü İçin Ölen İnsanlar

Edebiyatın bir önemli tarafı da yaşananları kayda geçmesi, insanların içindeki umut güvercinini beslemesidir. Bir roman, acı bir hikâye, iki mısralık da olsa bir şiir, nesilden nesle anlatılan bir masal diri tutar insanın içindeki umudu. Cengiz Dağcı da :

"Kalmadı artık hiçbir şeyimiz / Yanık türkülerimizden başka" der bir eserinde.

Türkü deyip geçmemeli. Bu arada "Alim gitme pazara/ Uğrattılar nazara/ Alim öldü diyenler / Kendisi girsin mezara" türküsünün Kırım'ın Köroğlu'su olarak bilinen Alim Aydamak için yakıldığını da öğreniyoruz Cengi Dağcı'dan.

Yazımızı yine Türk dünyasının büyük romancılarından Cengiz AYTMATOV'un unutulmaz romanlarından "Beyaz Gemi"deki bir efsaneyi özetleyerek bitirelim.

Bir zamanlar bir Han başka bir hükümdara esir düşmüş. Hükümdar esir ettiği Han'a "İstersen kölem olarak yanımda kal, uzun zaman yaşa. İstemezsen de en büyük isteğini yerine getirir seni öldürürüm" demiş. Esir Han "Köle olarak yaşamaktansa ölürüm daha iyi" diyerek cevap vermiş ve son isteğini açıklamış. "Ülkemdeki herhangi bir çobanı buraya getirmeni istiyorum." Hükümdar şaşırılmış ve "Çobanı ne yapacaksın?" diye sormuş. Esir edilen Han "Ölmeden önce ondan bir türkü dinlemek istiyorum" cevabını vermiş. Hikâyeyi torununa anlatan dede şöyle bitirmiş sözlerini:

"İşte böyle! Bir zamanlar vatanlarının türküsü için canlarını feda eden insanlar varmış."

Ne diyelim: Dağcı'nın da, Aytmatov'un da mekanları uçmağ olsun...

Dipnotlar

1 DAĞCI, Cengiz. *Korkunç Yıllar*. Varlık yy. 1959, İstanbul. s. 279

2 DAĞCI, Cengiz. *Onlar da İnsandı*. Varlık yayınları 1974-İstanbul. s. 391

3 DAĞCI, Cengiz. *Korkunç Yıllar*. Ötügen yayınları, 1989-İstanbul. s. 186

4 DAĞCI, Cengiz. *Badem Dalına Asılı Bebekler*. Ötügen yayınları, 1991-İstanbul. s. 7

Kırlangıcım

Selma Erdem Durmuş

Cıvıltısı aldı götürdü beni

Bahçedeki kırlangıcım

"Kırlangıç hesabı" m düşününce

Sardı içimi bir hüznün

Ya bugün son günüyse ömrümüzü?

esâret

Fâtiha Oğuz

*yetmiş yedi çınar girmiş aralarına
ayrı düşeli bin yıllar olmuş cism ü cânım
ve rûhum, bezm-i eleste verdiği sözün eri
biçâre bedenimse prangalı esri
bu iliklerine kadar iğil iğil çürümüş
mel'un ve yorgun çağın*

Karacoğlan Der, Yiğit Odur Ki

Selami Yıldırım

Karac'oğlan...

“Hayatı üstüne kesin bilgi yoktur. Bugüne değin yapılan inceleme ve araştırmalara göre 17.yy'da yaşamıştır.

Nereli olduğu üstüne değişik görüşler öne sürülmüştür. Anadolu'nun çeşitli illerini gezditti, Rumeli'ye geşitti, Mısır ve Trablus'a gittiği de sanılıyor. Yaşamının büyük bir bölümünü Çukurova, Maraş, Gaziantep yörelerinde geçirdi.

Doğum yeri gibi, ölüm yeri de kesin olarak bilinmemektedir. Şiirlerinden, çok uzun yaşadığı anlaşılmaktadır.

Fuat Köprülü ve Cahit Öztelli gibi araştırmacılar da, 17nci yüzyılda yaşadığını savunuyor. Bu araştırmacılar göre Karacaoğlan, şiirlerinde Abaza Hasan Paşa'nın öldürölmesi, Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın Avusturya seferi gibi bu döneme ait tarihsel olaylardan söz eder. Karacaoğlan'ın şiirleri aşk ve doğa üzerinde kuruludur. Ayrılık, gurbet, sıla özlemi ve ölüm en çok değindiği konulardır. Duygularını, yaşadıklarının, düşüncelerini içten, gerçekçi ve özgün bir şiir yapısı içinde anlatır.

Karacaoğlan, Türk aşık edebiyatına yepyeni bir söyleyiş biçimi getirdi. Doğa benzetmelerini sık sık kullanır.

Çok yalın ve temiz bir Türkçe kullanır. Şiirlerini ilk kez Nüzhet Ergun derleyip yayınladı. Cahit Öztelli'nin “Karacaoğlan- Bütün Şiirleri” adlı derlemesi de önemli çalışmalar arasındadır.”

Biz de değerli araştırmacı Müjđan Cumbur'un Karac'oğlan Divanını¹ esas alarak 17. Yüzyıldan bugüne yankılanan bu Türk irfanın yiğide ve yiğitliğe bakışını anlatan mısralarını derlemeye çalıştık. Söz, gönlü Toros dağları gibi yüce olan Karac'oğlan'da:

Yiğit eşsiz kalmaz

Kuşkusuz Karacaoğlan yaygın yanlış kanaatteki gibi gördüğu her güzele türkü yakan ayran gönüllü biri değildir. O, irfan sahibi bir ozandır. Döneminin insanına hatta çağımıza şiirleriyle ışık tutar. Yiğit ve yiğitliğe bakışı arifanedir. Ona göre yiğidin mutlaka bir eşi, bir evdeşi olmalı. Olmalı ki yiğit tam olsun. O sebeple yiğit eşsiz kalmaz.

“Yüksek olur arap atın kaltağı

Eşsiz kalmaz koç yiğidin yatağı” (s.6)

Yiğit sır tutandır

Sır tutmak, yiğitliğin en sağlam özelliklerinden biridir. Şayet sır tutmuyorsa ona yiğit denmez. Nitekim Karac'oğlan da bu konu da hassastır:

“Yiğit olan gizli sırrın bildirmez

Kötüler sırrını dile getirir” (s.24)

Namertten sırdaş olmaz

İnsan, sırrını herkesle paylaşmamalı. Hele sözüne güvenilmeyen, ağzında bakla ıslanmayanlarla asla!

“Ağzı açık namertlere

Yiğit sırrın açmak olmaz.”(s.239)

Kibirli insandan bey olmaz

Şayet yiğit, eme yarar bir iş tutmuyorsa ondan bir şey olmaz. Yiğit odur ki, hayrın, bereketin ve güzelliğin değerirmeni döndürsün. Yoksa eli koynunda gezen avare adama yiğit mi denir:

*“Meyve vermez selvi ile söğüdü
Elleri koynunda gezen yiğidi
Yiğit mağrur gezmeyinen bey olmaz.” (s.43)*

Yiğit kale gibidir, her şeyin iyisine layıktır

Karac'oğlan, yiğidi yaslanılacak bir dağ, bir kale gibi görür. Ona sonsuz güvenle bağlıdır. Her şeyin en iyisini layık görür onlara. Bu konuda onu uyarır. Ve şöyle seslenir:

*“Yiğit olan yiğit dağdır, kal'adır
Sevmeyin çirkini başa beladır.”(s.105)*

Devlet kuşu, baht işi

İnsanda baht olmayınca ne kadar çabalasa da muradına eremez. Bir de bahtı gülerse kış yaza, düşü gerçeğe döner. Yiğit kavline uymalı, sevgisinde sadık olmalı, kimsenin ahını almamalı. Aksi hâlde onu bekleyen kötü bir akıbet vardır:

*“Her yiğidin devlet konmaz başına
Yar ağlatan doyar m'ola yaşına.”*

At yiğidin özdeşidir

At, Türk kültüründe özel bir yere sahiptir. Yaylıdan yaylaya, seferden sefere koşan Türk milleti atı aileden biri görmüş ona bir insanı gözlemlercesine bakmıştır. Nasıl ki insanın merdi, karakteri sağlamı makbulse atın da yolda iyi gidene makbuldür:

“Atın eşkini² de yiğidin kıvrı³ (s.127)

Yiğit belalara hazır olmalı

Hayat ne getirir ne götürür bilinmez. Aslında herkes dünyaya eşit gelir. Başına gelenler kendi elinin eseridir. Malı da, sanı da, kazayı, belayı da kendisi kazanır. Nitekim Karac'oğlan bunun ayırında olmalı ki:

*“Kada ne ettin de geldin başıma
Çok yiğitler çıplak doğar nadan” (s.138)*

Oturmak yiğide yakışmaz

Yatan aslıdan gezen tilki kârlıdır, derler. Gezmek, hareket halinde olmak hem sağlık için hem varlık için elzemdir. Boşuna, nerede hareket varsa orada bereket vardır, diye. Şayet muradın devletse hiç oturmak olmaz. Halk irfanının usta temsilcisi Karac'oğlan da bunun farkında olmalı ki kitabın ortasından söyler sözünü bu konuda:

*“Kalk gidelim, Balkemen'den yukarı
Oturup durana devlet yâr olmaz
Yiğidin bir başı gezginci gerek
Yiğit gezmeyince adam olamaz.” (s.147)*

Yiğitlik yürek ister

Yiğit olmak, sıkıntılara ve zorluklara göğüs germeyi gerektirir. O aynı zamanda bir lider, bir ustadır. Yanında yoldaşları, haldeşleri vardır. Yanında yöresinde kimsecikleri barındıramayan kişiden de yiğit olmaz. O herkesten daha özverili, herkesten daha cesur olmalıdır. Ki kötülerin ve korkakların hayırlı bir işi olamaz.

*“Yiğidin başı farklı gerek
Sağ yanı sol yanı çıraklı gerek
Beriden benzerden yürekli gerek
Kötü kervan bozup kumaş alamaz.”(s.147)*

Yiğit kendini bilendir

İşin başı kendini bilmektir. Kişi kendini bilmek gibi irfan olmazmış. Kendini bilmezsin başına neler gelir bilinmez. Yine bir halk tekerlemesinde, sen seni bil sen seni, Bilmez isen sen seni, patlatırlar enseni, diye yarı şaka yarı ciddi ne güzel anlatırlar önceden başımıza gelecekleri. Karac'oğlan da tam burada koyar taşı gedğine:

*“Bir yiğit kendi miktarını bilmesen
Akıbet başına bela getirir.”(s.215)*

Yiğit sözünden belli olur

Bir ağaç ne kadar özlü olursa o kadar dayanıklı ve sağlam olur. İnsan da öyledir. Özü çürük olanın ağızından sağlam bir söz çıkmaz. Hali neyse dili de odur insanın. Söz ve insan ilişkisi üstüne nice söylenmiş. Karac'oğlan da onlardan biridir:

*“Ağacın iyisi özünden olur
Yiğidin iyisi özünden olur.”*

Yiğit olan yalan söylemez

Yiğitlik bir erdemdir. Onun özü neyse sözü de odur. Yalan söylemek onun şanına yakışmaz. Çünkü civandır, merttir. Ona, Karac'oğlan gibi kitabın ortasından konuşmak yararır:

*“Karac'oğlan der ki, her sözüm haktır
Yiğit olmayanın yalanı çoktur.” (s.216)
“Akşam kavil verip yatsıda dönen
Yalancından iman gider, din gider” (s.248)*

Yiğit; dosta güven, düşmana korku salandır

Peygamberimiz, güler yüz göstermek sadakadır, buyuruyor. Yüzü güleç olanın özü de güzel olur. Hayata gülen gözlerle bakan olumlu insan, çevresine ışık saçan güneş gibidir. Onun yanında hayat vardır, saadet vardır. Asık surat, sabahı olmayan geceye benzer. Orada ne hayat vardır ne nebat. Yiğit, dosta güven düşmana korku salandır. Ama yiğidi yiğit yapan da onun arkasında duran yoldaşları, kardeşleri, dava arkadaşlarıdır.

*“Yiğidin iyisin nerden bileyim
Yüzü güleç, kendi yaman olmalı
Kasavet serine çöktüğü zaman
Gönlünün gamını alan olmalı*

*“Yiğit olan yiğit kurt gibi bakar
Düşmanı görünce ayağa kalkar
Kapar mızrağını meydana çıkar
Yiğidin ardında duran olmalı ”(s.227)*

Türk irfanının Türkçe sesi Türkmen Ozan Karac'oğlan daha nice asırlar dinlensin.

1- Dr.Müjgan Cumbur, Karac'oğlan Hayatı ve Şiirleri Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları(1972)

2- Atın dörtlal ile tırıs arasındaki hızlı yürüyüşü

3- Sürek hayvanlarını ininden çıkarmak için avcıların çıkardığı gürlütlü

Kendimi okuyorum

Ranâ Temiz

Ve şunu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim ki, bunun tadına vardığınızda göreceksiniz, en sevdiğiniz kitap kendiniz olacak.

Kendinizi okumaya başladığınızda doğayı, yaşamayı ve daha nicelerini de okuyor olacaksınız. Bu bir zincir, hiçbir halkası tek başına bir şey ifade etmeyen.

Denediniz mi bilmiyorum, ben denedim, hâlâ deniyorum. Neyi? Kendinize üçüncü göz olmayı. Kendinizden çıkıp kendinizi seyre dalmayı. Kendinize hâkim olmayı. Hâkim derken hem kendinize hükmeden hem de yargılayan olmayı kastediyorum. Başkalarına bu fırsatı hep verdik. Onların bizi yönlendirmesini, bazen doğrularımıza yanlışlarımıza hep o başkalarını şahit olmasını izledik. Yargılandık. Asıldık. Kesildik. İtiraf edelim çoğu zaman yargılandığımızda aslında bu hoşumuza gitmedi. Çünkü kendimize söyleyemedikleri-

mizi başkalarının ağzından duyduk. Peki başkaları sayesinde hep doğru kapıları mı çaldık? Kapıyı açan beklediğimiz kişiler, içeri girdiğimizde yaşadıklarımız hep güzel şeyler mi oldu? Bunun cevabı bazılarınız için 'evet' olabilir, eğer hep başkaları sayesinde doğru kapıları çaldıysanız, size tavsiyem hayatınızda bir kere olsun kendi iradenizle bir kapı çalmanız olacaktır.

Söylemek istediğim şu ki, eğer "Bu hayat benim" diyorsanız bu hayat gerçekten sizin olmalı. Doğrusuyla, yanlışıyla. Tüm eksiklerinizi kucaklayabilmelisiniz. Aslında her birimiz birer koleksiyoneriz. Anılar biriktiriyoruz hiç durmadan, her gün, her saat. İstemez misiniz altında sizin imzanız olsun?

Bu yazıyı yazarken itiraz sesleri duyuyorum "Bencil mi olalım yani?"

Kendinizi keşfetmeye başladığınızda zaten bencil olamayacaksınız. Bencil insan, kendisinin farkında olmayan insandır. Biz farkında olalım. Sevdiklerimizin, yanlışlarımızın, doğrularımızın farkında olalım. Kendimizi ilk biz eleştirelim. Ve kendimizi ilk biz takdir edelim. Kendimizle yaşama sanatını icra edelim. Çünkü başkalarıyla yaşayabilmek için evvela kendimizle yaşamayı, kendimizle baş başa kalmayı öğrenmemiz, öğrenmekten ziyade bunun tadına varmamız gerekiyor.

Kendimi tanımaya çalıştığımı düşündüğüm zamanlarda (-di'li geçmiş) sevdiğim şarkıları, keşfettiklerimi, bana özel olsun istediğim hiçbir şeyi başkasıyla paylaşmak istemezdim. Onlar benim sığındığım liman gibiydi. Ve kendi içimde öyle bir anlam atfediyordum ki o şeyin başkasını da mutlu edebileceği, ya da başkasının da yarasını iyileştirebileceği fikri beni adını koyamadığım ama pek de iyi hissettirmeyen değişik bir duyguya itiyordu. Ve ben hep bu duygumla imtihan oldum.

Sonra sahiden kendimi okumaya başladığımda gördüm ki, aslında ben bu insan değilim, olmamalıyım. Bu insan olmamak zaten toplumsal yaşamın bir gereği idi. Ben öğrendiğim o bilgiyi, keşfettiğim o yerleri, dinlediğim o şarkıları birileriyle paylaştığımda bu hayatta yaşıyor olmanın gereğini yapıyor olacaktım. Yaşıyor olmanın bir anlamı olacaktı. Çünkü mezara gidecek olan bizleriz ve biz gittiğimizde her şey bitecek. Geride güzel şeyler bırakmalıyız. Keşfettiklerimiz başkalarının da keşfi olmalı. Tıpkı çok severek giydiğin bir kıyafeti başkasının da üstünde görmekten keyif almak gibi. Sende başka, onda başka duracak bir şey seni üzmemeli. O yüzden diyorum ki, kendimizi tanımaya başladığımızda bencil olamayız. Olabilen varsa henüz hâlâ kendini tanımaya başlamamıştır.

Uzun bir süredir kendime şunu tekrarlıyorum;

-Bu hayatın son gününde olduğun hissettiğinde "Hayatımı hep başkaları için yaşadım, şunun yüzünden şu hatayı yaptım keşke onu dinleseydim vs" cümleleri mi çıkmalı ağızından yoksa "Ben kendi kararlarımla, kendi hatalarımla, kendi irademle bu hayatı yaşadım ve yaptığım hiçbir şeyden pişman değilim" cümlesi mi?

Elbette hepimizin isteği aynı, biliyorum. Eğer ikinci cümlede hem fikirsek, iyilikler bile karşılık beklemezsiz yapılacaktır. Sadece kendinizi iyi hissetmek için. İnsan olmak için. Şöyle düşünelim, ihtiyacı olan birine ya da bir dilenciye yardım yaparken karşılık beklemez. Fakat birine yardım etmek, bize kendimizi iyi hissettirir. Aslında yaşam bu kadar basit. Dilencilerin sahtekâr olduğunu bile bile ona yardım ederiz hatta bazen. Çünkü bu "Ben insaniyetimi kaybetmedim" diyebilmektir bizim için.

İnsanın toplumsal yanına da dem vurduktan sonra psikolojik bir varlık olduğunu katiyen atlamadan diyeceğim o ki, "Bir gün misafirim gelirse bununla servis ederim", "Bunu ben istiyordum ama arkadaşşıma alayım" dediğiniz her şeyi kendiniz için yapın. Sakladığımız kupalarda, tabakalarda kendi doğru ve yanlışlarınızı servis edin kendinize. Kullanmaya kıyamadığınız defterleri karalamaktan, onlara çirkin yazı yazmaktan çekinmeyin.

Gün öyle hızlı dönüyor ki. Kavgalarla, boşluklarla zaman yavaşlamıyor. Aksine geçmekte olan anlamsız geçiyor.

Oysa ne demişti Nazım;

"Yaşamak şakaya gelmez."

Evela kendinizi okuyun. Görün ki, insanlarda eleştirdiğiniz bir çok şey kendi içinizde, doğanızda.

Kendinizi okuyun ki, geçmişte yaşananları, gelecekte yaşanacak olanları anlamlandırın.

Şahsen ben öyle yapmaya çabalıyorum.

İletişim mi illet işim mi?

İbrahim Tunç

İnsanlığın başladığından beri en çok kullanılan olgu iletişimdir herhalde. İletişimi sadece insanla etkileşim olarak düşünürsek kavramı küçük bir alana hapsedmiş oluyoruz.

İletişim, bir insanın dünyadaki canlı ve cansız her objeyle olan etkileşimini içerir. Günümüzde cansız olanlarla etkileşimi geçtik, tüm canlı olanları da geçelim, iletişim kurabilme potansiyeli olanlarla iletişimi bile çok garip yerlerde. Örneğin kitaba, çiçeğe, ev eşyasına, hediye edilmiş kuru güle, halen kullanımda olan posta pullarına ve daha daha birçok şeyle bir etkileşimimiz kalmadı. İletişim, insanlar arasında bile çok yüzeysel bir hâl almış ve bütün kuralları altüst olmuş durumda.

"Teknoloji Çağı" sebebiyle iletişimin her türlü kolaylaşmışken; iletişimi neden 'illet işim' haline neden getiriyoruz... Eskiden iletişim kurmak için her yolu denermiş insanoğlu... Ama artık bazen insan kendisini tüm iletişime kapatmak istiyor. İlet eden rahatsız eden bir hale getirdik çünkü iletişimi. Bunun tek sebebi bu işi de abartmış ve kıymetsizleştirmiş olmamız.

Durmadan, iletişim sandığımız şeyin içinde olmak artık birçoğumuzda bıkkınlık yarattı. Kırk yıl hatırı olan kahve eşliğindeki sohbetin ziyadesiyle kıymetli olduğu dönemler artık geçmişte kaldı sanırım... Yüz yüze bakmadan, tek kelime hatta bir emoji üzerinden dönen yada dönmeyen sohbetlere geldik artık:) Tanımadığımız binlerce insanla iletişim kurmak için iki saniyenin yeterli olduğunu zannetmek zamanla bizi iletişim konusuna türlü tembelleştirdi, köreltti, beceriksizleştirdi. İletişime emek harcanmadığı için bir kıymeti de kalmadı. Teknoloji ve insanın her şeyi değersizleştirmesinin gazabına iletişim de uğradı.

Bir an önce, iletişimimizin ne hâl geldiğinin farkına varmalı ve iletişimimizi rayına oturmalyız. Başta teknolojik iletişim olmak üzere her şeyi dozunda ve tadında bir hale getirmeliyiz. Emek verilen, kıymetli ve anlamlı sohbetlerin artık geri gelmesi herkesin ortak ihtiyacı olsa gerek. Aksi takdirde ileride insanların birbirileri ile iletişimi konusunda gelebileceği durumu tahmin bile etmek istemiyorum.

Bu yazıyı okuduktan sonra sohbet etmekten mutlu olduğumuz ama uzun zamandır vakit ayırmadığımız insanlarla biraz iletişim kurmayı deneyelim...

Yeni Ayakkabı

Ali Geçioğlu

Yıl 1984. Öğretmenliğimin 6.yılıydı. Müdür yardımcılığı görevim de vardı. Okul müdürüm Abdurrahman Bey okulun öğrenci kooperatifinin sorumluluğunu bana vermişti. Önce angarya olarak gördüğüm bu görevi sonra o kadar çok sevmiştim ki...

Kooperatifin sosyal yardım fonu vardı. Buradan ihtiyaç sahibi öğrencilere karınca kararınca yardım ediyordum. Defter, kalem, silgi vs.

Okulumuzda müdür yardımcısı olarak görev yapan Tanyel Hanım, oturduğu apartmandaki hayırseverlerden aldığı giysileri getirip bana teslim ederdi. Sen kime vereceğini daha iyi bilirsin derdi. Bu arkadaşım bir gün hayli fazla giysi getirmişti. Elimde bunların dışında da ihtiyaç malzemeleri vardı. (Okul müdürüm bunları muhafaza etmem için bir de çelik dolap tahsis etmişti.) Hemen teneffüste öğretmenler odasına koştum. Öğretmen arkadaşlarıma; "Arkadaşlar, ihtiyaç sahibi öğrenciler için yeni malzemeler geldi. Yarın her sınıftan ihtiyaç sahibi öğrencileri tespit ederek teneffüste bana gönderin. Bir de kız öğrencinin giyebileceği bir önlük var. Önlüğü eski olan birini (o zaman kız öğrenciler önlük giyerdi) de gönderin." dedim.

Bir gün sonra gelen öğrencilere dağıtım yapmaya başladım. Tam yerime otururken kapıya vuruldu usulca. "Gel" dedim. Kapı açıldı. Ayaklarını yere sürüyerek bir kız öğrenci girdi. Boynu bükük, ellerini kavuşturmuş, yere bakarak. "Gel kızım" dedim.

Adını sordum. 8/E sınıftan Elif dedi. Üzerindeki önlüktü ilk dikkatimi çeken. Solmuş, siyah olan önlük adeta alabula beyaza dönüşmüştü. Elinizle biraz hızlı çekseniz hemen yırtılacaktı adeta. Hiçbir şey demeden dolaba yöneldim. Kullanılmış ama üzerindeki göre yepyeni olan önlüğü Elif'e uzatarak; "Tut bakalım, boyuna göre mi?"

dedim. Tereddüt ederek ve utangaç bir tavırla aldı. Boyunu ölçtü. Üzerine göreydi. "Al Elif, bu senin, hayırlı olsun, güle güle giy" dedim. Gözlerinin içinin gülüşü bugün bile hâlâ gözlerimin önünde capcanlı.

Önlüğü alıp kapıdan çıkmak üzere dönerken bana olan teşekkür ve minnet ifadelerini gözlerinden okumuştum. Bu duygu seli içerisinde onun ürkek, çekingen tavırla yürüyüşünü izlerken birden gözlerim ayaklarını sürüyerek yürütmesine takıldı. Daha dikkatli bakınca ayakkabının ökçelerinin ve tabanının erimiş olduğunu gördüm.

"Elif, bir dakika kızım, niye ayaklarını sürüyerek yürütürsün?" dedim. Dedim ama diyeceğime pişman oldum. Çünkü ayakkabının ökçelerinin ve tabanının erimiş olduğunu gördüm. Ayakkabının ayaklarından çıkmaması için ayaklarını sürüyerek yürüdüğünü anladım. Bir müddet nutkum tutuldu sanki. Yutkunamadım, ağlayamadım, dondum kaldım. Ortalık buz kesildi. Neden sonra kendimi toparladım ve öğrencimin bir ayakkabıya ihtiyacı olduğunu anladım. Birden üç yıl önce mezun olan öğrencim Muhammed aklıma geldi. Okula yaklaşık beş yüz metre mesafede babasının ayakkabı dükkânı vardı ve kendisi de babasıyla birlikte çalışıyordu. Hemen Elif'e; "Kaç numara ayakkabı giyiyorsun?" diye sordum. "Bilmiyorum öğretmenim" dedi. Ben de "Kızım, insan kaç numara ayakkabı giydiğini hiç bilmez mi?" deyince başımı yere eğdi, boynunu büktü ve titrek bir sesle; "Benim yeni ayakkabım hiç olmadı ki öğretmenim." dedi. Dünya başıma yıkılmış, kulaklarım duymaz olmuş, başım 180 derece dönmeye başlamıştı. Ayakta zor duruyordum. Ah bir ağlayabilsem rahatlayacağım ama ne mümkün.

Bir müddet sonra kendimi toparladım ve "kızım, hadi şimdi dersine git ve teneffüste tekrar yanıma gel" dedim.

Öğrencim gider gitmez ben de hemen odamdan çıktım ve merdivenlerden hızlıca inmeye başladım. "Hayırdır, bir yaramazlık mı var" diyenlere cevap verecek halde değildim. Sanki koşarcasına okuldan çıktım. Sağıma soluma bakmadan yürüdüm. Halbuki her zaman aheste aheste yürür, karşılaştıklarına ve esnaflara selâm verir, hâl hatır sorardım. Ama şimdi zamanı değildi.

Uzatmayalım, doğruca öğrencimin babasının dükkânına vardım. Muhammed de oradaydı. "Hayırdır hocam" dedi telâşımı görünce. Ben cevap yerine kafamda tasarladıklarımı söylüyordum.

"8. sınıfta okuyan bir öğrenci kaç numara ayakkabı giyer." dedim. "36, 37" dedi. Ben de "O zaman bana 35, 36, 37, 38 numara ayakkabıların her birinden üçer çeşit (model) ayakkabı ver, hiçbir şey sorma." dedim. Muhammed hiçbir şey sormadan ayakkabıları yıldırım hızıyla seçti, 12 çift ayakkabıyı kutularına koyup iple bağlayarak bana verdi. Ben hemen ayakkabıları alıp aynı hızla, her elimde 6 çift ayakkabıyla okula yöneldim. Yolda beni görenler; "Hayırdır hocam, meslek mi değiştirdin, ayakkabıcılığa mı başladın" diyerek meraklarını gidermeye çalışıyorlar

Okuma Bayramı

Turgut Yıldızan

ve bana yarenlik yapmaya çalışıyorlardı. Ama ben bunlara hiç aldırış etmeden hızla okula gidiyordum. Çünkü tenefüs zili çalmadan okula varmam gerekiyordu.

Ve vardım da ama nefes nefese vardım. Hemen odama çıktım. Ayakkabıları numarasına göre ayırdım. Kutularından çıkardım. Büyük bir heyecanla ve sabırsızlıkla zilin çalmasını bekledim.

Zil çaldı. Birkaç dakika sonra Elif kapıyı çalarak içeri girdi. Yine mahcup, çekingen, başı yerde ve ayaklarını sürüyerek ama gözlerinin içi gülerek.

"Gel Elif, şu gördüğün ayakkabılardan önce ayak numaranı bulacağız" dedim. Denemeye başladık. Ayak numarasını hatırlayamıyorum ama ya 37 ya da 38 olacak. Ayak numarasını tespit edince; "Bak dedim. Üç çeşit model var. Bunlardan hangisini beğenirsen o senin olacak." Elif mahcup bir şekilde tereddüt etti. Israrlarım sonuç verdi ve birini seçti. Hemen giymesini söyledim. Giydi. Haydi, hayırlı olsun, dersine git dedim. Gözlerindeki minnet duygusu daha da belirginleşmişti. O candan, samimi bir tebessümüyle teşekkürünü etmişti bile.

Artık kuşlar gibi hafiftim. Duvarlar olmasa kanat takmış gibi uçacaktım. O duyguları tarif etmem mümkün değil.

Bir sonraki tenefüste hemen odamın karşısındaki sınıfa girdim. Penceresi bahçeye bakıyordu. Pencereden bahçeyi izlemeye başladım. Gözlerim Elif'i arıyordu. Birden Elif'i gördüm. Eline mendilini almış, ara sıra duraklıyor, yeni ayakkabılarına bakıyor, eğilerek tozlarını silmeye çalışıyordu. Doğrularak tekrar yürümeye başlıyordu. Ama yürümesi o kadar itinalıydı ki, adımlarını o kadar dikkatli atıyor ve yere hafif basıyordu ki. Sanki yeni ayakkabılarım incinmesin dercesine...

Dünyanın en anlamlı bahçesindeki yeryüzünün en güzel çiçekleriyle karşılaşmaya var mısınız?

En başında biz öğretmenler girmiştik bu bahçeye. Nasıl da vuruyordu küçücük yürekleri bilir misiniz? Kimse duymadı belki, biz duyduk bu sesleri...

Gözlerinde yıldızlar bir yanıyor, bir sönüyordu, çekingen çekingen. Kimse görmedi belki bu sevgi ışıklarını biz gördük, inanın...

Aralarında gezinirken kendimizi yüreklerinde geziniyoruz zannettik bu nadide çiçeklerimizin. Bir bize doğru yaklaşıyorlar, sonra da adeta uzaklaşıyorlardı.

Bu böyle olmayacaktı...

Hepsinin önüne geçtik, şöyle bir göz gezdirelim dedik. O da ne? Hepsinin gözleri;

- Ben de varım, ben de varım! diye çırpınıyordu yürekleri ile beraber.

Yavrularım ben sizi "sevgide" hatta "insanlık sevgisinde" dolaştırayım mı, dedim. -Beni de al... Beni de al, diye sardılar etrafımızı.

Yavrularım ben sizi "vatan sevgisinde" dolaştırayım mı, dedim.

-Ben de geleceğim...Ben de geleceğim, diye koştular ardımızdan hiç eksiksiz.

Yavrularım ben sizi "Bayrak sevgisinde", "Cumhuriyet sevgisinde", "Uygarlık sevgisinde" dolaştırayım mı, dedim.

Dalga dalga yankılandı coşkulu sesleri yüreklerimizde ve şimdi ise bayrak bayrak doldurdular yurdumuzun dört bir yanını...

Yavrularım ben sizi "bilgi sevgisinde", "ilim sevgisinde" dolaştırayım mı, dedim.

Hep birlikte fırladılar ayağa!...Bir görseydiniz onları. Baharda çiçeklerini güneşe açmış gibiydiler rengarenk, pırl pırl... Mis gibi.

Sonra başladık ilim şehrinin birbirinden değerli bahçelerini dolaşmaya. Kimi zaman yazıyorduk elimizde kalemle... Bilgi ışıklarını yıldızlaştırmaya uğraştık. Sonunda dağınık olan harf yıldızlarını birleştirmeye başladılar da her biri güneşten cümleler dizmeye başladılar artık.

Kimi zaman ses veriyorduk en ümitsiz vadilerde yılmadan. Bir de baktık ki, bu sesleri dizmeye başlamışlar ustalıklarla. O da ne? Her birinin yüreğinden kopup geliyor şarkı gibi sözcükler birbiri ardına. İşte o zaman anlamıştık biz onları. İşte o zaman anlamışlardı yavrularımız bizi. İşte o zaman fark ettik kalplerindeki hazineyi...

Biz, ilk emri OKU olan Rabbimizin emrine uyarak, savaş esirlerine okuma yazma öğretmesi şartıyla özgürlüklerini veren Peygamberimizin çizgisinde bu yola baş koyduk.

Biz, Ulu Atatürk'ün "Hayatta en hakiki mürşit; ilimdir." tavsiyesine yüreklerimizi koyduk da uygarlığa ilk adımın "okumak" olduğunu kavradık.

Biz, Atamızın geleceğimizi emanet ettiği öğretmenlerden olmaya yemin ettik de; dünyanın en güzel çiçeklerini hazırladık bu kutlu vatana.

huri gelin

Y ü k s e l O y a n

Sanayileşmenin memleketin bereketli ovalarını fazla etkilemediği eski zamanlardı... Manisa'nın Gediz Ovası'nda Mayıs'ta sıcaklar bastırıyor, bağlarda çekirdeksiz üzümler yavaş yavaş büyüyordu. O zamanlar, bağ sahipleri üzümün daha bol bereketli olması için emek verirken hanımları da onlarla beraber bağa gider başka işlerle uğraşırlardı. Yaprak toplamak gibi...

Evin hanımının yakın arkadaşları, ahbabları, yarenleri, komşuları tarafından yaprakların en ince ve geniş olanları, bağa ilaç atılmadan evvel toplanır, haşlanarak taze taze pişirilir, fazla toplananlar kışın pişirmek üzere salamura yapılırdı.

İlk yapraklardan sarılarak taze pişirilmiş sarmanın lezzeti ancak tadabilme şansına sahip olanlar tarafından bilinir.

...

Özelleştirmenin bilinmediği o günlerde devletin tasarufu altında işletilen Sümerbank Manisa Pamuklu Mensucat Fabrikası, iplik kısmında yıllardır vardiyalı işçi olarak çalışan ve yeni emekli olan İğneci Fatmanım'ın evine önce elinde, kapağı tıngırdayıp duran bakır bir tencereyle Bozköylü Emine geldi. Ardından evin mavi kapısı yine gürültüyle açılıp, gürültüyle kapandı.

"Emine, bak Ayşe de geliyor sallana sallana" dedi Fatmanım. "Pazardan yeni aldığı terlikleri de giymiş"

Bahçeye öğle sonrasının gölgesi düşmüştü. Güneşe siper olan asma yapraklarının gölgesi sayesinde bahçe, evin içerisine göre daha serindi.

Yere bir kilim serdiler, altlığı koyup üzerine sofa bezini yaydılar ve bakır siniyi üzerine yerleştirdiler. Bozköylü Emine evden getirdiği sarma içi ile dolu olan tencereyi sininin ortasına yerleştirdi. Başka bir kaba koydukları haşlanmış, sertliği giderilmiş asma yapraklarını getirdiler. Sininin üzerindeki iç tenceresini biraz kenara ittirip yaprak sahanını yerleştirdiler. İncecik, güneşe doğru tutulunca açık yeşil bir renge bürünen yapraklardı.

Bu arada sokak kapısından gürültüler geldi. Menteşeleri eğildiği için alt kısmı eşiğe sürten, zorlanarak açılan kapıdan içeri giren Remziye Hanım'ın elinde ise hâlâ dumanı tüten, soğumasın diye üzeri örtülü çaydanlık vardı.

Yaprak sarmacılar dörtlüsü tamamlanmıştı. Önce içeriden dört tane minder getirdiler.

"İyi oldu, Allah razı olsun Fatmanım kilime oturmayalım beton çeker" dedi Remziye Hanım oflayarak, "Zaten romantizmalarımınla uğraşıp duruyorum."

Bozköylü Emine Fatmanım'a hitaben; "Senelerce sıcak demedin soğuk demedin gidip geldin fabrikaya, çok şükür emekli oldun da rahat rahat dertleşip söyleşebileceğiz" dedi.

Derin bir iç geçirmesiyle Fatmanım; "Eh! Siz olmasanız dört çocuğu evde bırakıp gece on birlerde şehrin ta altındaki fabrikada vardiyaya gitmek kolay mı?" diyerek cevapladı.

İşe başladılar. Haşlanmış yaprakları açarak sol parmak uçlarının arasına yerleştiriyor, bir kaşıkla diğer tencereden içi alıp yaprağın içine döküyor ve ustalıklı yaprağı sarıyorlardı. Erkeklerin tütün tabakasından aldıkları tütünü sigara kâğıdına sarmasına benziyordu. Her birinin farklı bir stili vardı. Kimi ince ve sıkı, kimi kalın, bol içli sarıyordu. Ve sarıdıkları yaprakları bağdaş kurdukları dizlerinin arasına yerleştirdikleri küçük tencerelere sıralıyorlardı.

Her birinin önündeki tencerelerin içindeki sarmalara bakarak, sıralamanın biçiminden saranın yapısı karakteri anlaşılabilirdi. Gelişigüzel sıralayanın aceleci ve savruk, siccim gibi sarıp, baklava gibi sıralayanın ise titiz ve intizamlı bir karakterde olduğunu dikkatli bir gözlemci sezebilirdi. Bu durum tütün dizenler için de geçerli olabilir.

Tencereler yavaş yavaş dolmaya başlamıştı.

Çevreye yayılan sıcak ve koku davetsiz misafirleri de çağırıyordu. Sayısı artan sinekleri kovalamak için yanlarında bulunan bezi sininin üzerine doğru ara sıra sallıyorlardı.

Serçe, kırlangıç, kumru sesleri ve sinek vızıltıları arasında, kendi dünyalarında kişisel hülyalarına dalıp sessizce yaprak sarmaya devam ederlerken, biraz ötelerinde bulunan mavi demir kapı gıcırtyla tıngırtyla yine açıldı. Kapıya baktılar ve yüzlerinde bir gülümseme belirdi.

Acıma, şefkat ve iyimserliğin harman olduğu bir gülümseme... Gelen İğneci Fatma Hanım'ın Muştan göçen yeni kiralıcısı Halis'in karısıydı. Kadın ince zayıf bir yapıdaydı. Yaşı da belli ki onlara göre çok daha gençti. Hatta çocukları yaşındaydı. Yanlarına gelerek bir şeyler söyledi kısık kısık. Oturdu. İhtiyarlar da bir şeyler söylediler. Konuşmaya anlaşmaya uğraştılar.

İsmi sordular zar zor. Gelin "Mori" dedi. İhtiyarlar tekrar sordular. Gelin boynunda sıralanmış boncuklarını göstererek tekrar "Mori" dedi. Ama "Mori" Remziye Hanım'ın İşkodradan Manisa'ya Balkan Harbi zamanında göçen annesinden babasından duyduğu kadar sanki evsaybine (sahibine) sesleniyordu. "Fatmanım seni söylüyor" dedi. Sonra Mori ile Huri arasında Huri'de karar kıldılar. Gülümsemedi ge-

linin hoşuna gitmişti. "Huri" yi o da biliyordu. "Huri Gelin" de yaprak sarmayı öğretmeye çalıştılar.

Ama bir tutukluk vardı yeni gelende. Gurbetin, yalnızlığın, yurdundan yuvasından uzaklaşan kuşların tedirginliği gibi bir tedirginlik. Bakıyor, dinliyor, acemiliğinin verdiği güvensizlikle titreyen elleriyle onların gösterdiği gibi sarmaya çalışsa da, işi bilen ihtiyarlar ise şöyle tut kızım böyle tut kızım dese de, o anladığı değil gözlemlediği kadarıyla sarmaya çalışıyordu.

Ev sahibi Fatmanın ise gülümseyen yüzünün mimiklerinde kısa bir an görünüp kaybolan hüznün ile acaba memleketi olan Balıkesir Savaştepe Köy Enstitüsü'nde okurken tanışıp evlendiği, mezun olunca öğretmen olarak doğup büyüdüğü yerdeki okuluna tayini çıkan ve genç yaşta rahmetli olan ilk eşyle Kütahya'nın Gediz köylerinde geçen günlerini mi hatırlıyordu.

"Hay Allah! Çayı unuttuk. Demlenmiştir artık. Çaylarımızı soğutmadan içelim bari" dedi, Bozköylü Emine. Fatmanın bardakları almaya gitti, yardımcı olmak için kiracısı da ardından seyirtti mutfağa doğru. Biraz sonra Huri Gelin çay tepsiyle yanlarına geldi ve çayları dağıttı.

Çayları içerken oturdukları hayatın batı duvarı arkasında bulunan evinden gelen bir ağlama sesi üzerine gelin, pitik pitik diyerek hemen kalktı, gülümsedi. Ancak giderken Fatmanın elinde son sardığı sarmayı tenceresine koymadan uzattı Huri geline;

"Yavrum pişince veririm ama şimdilik şunu pişmemiş de olsa bir tane al da tadıver, canın çekmesin" dedi.

Gelin sözleri tam anlamasa da uzatılan sarmayı aldı. Çünkü nice korku, tedirginlik, tereddüt içinde bilmediği bir kentte karşılaştığı bu güngörmüş insanların samimiyeti içini ferahlatmıştı. Almazsa olmazdı, daha ilk günden üzüm olmuş olurdu belki de. İhtiyarlar isteksizliğini utançlığına yormuşlardı. Sokak kapısına doğru hızla yürüdü.

Kapıya doğru yürürken parmaklarının ucuyla tuttuğu sarmadan azıcık ısırdı. İlk defa tattığı çiğ sarmanın garip lezzeti nedeniyle boğazı, gırtlığı gerilmiş, yüzü buruşmuştu. Suratında hiç bilmediği ekşi kekremsi bir tadın memnuniyetsizliği vardı. Kapıya yaklaştığında arkasına öylesine baktı. Kadınlar kendi telaşlarındaydı.

Onlar fark etmeden sokak kapısının sağ tarafında bulunan zeytin ağacına doğru fırlatıverdi elindeki.

...

O ise 9 yaşlarındaydı. Fatmanın'ın oğlu arkadaşı Muzafferle avlularında kapı yanında bulunan zeytin ağacının üstünde kuş avlıyordu. Ağlayan bebeğin sesi dikkatini çekmiş ağağıya bakıyordu.

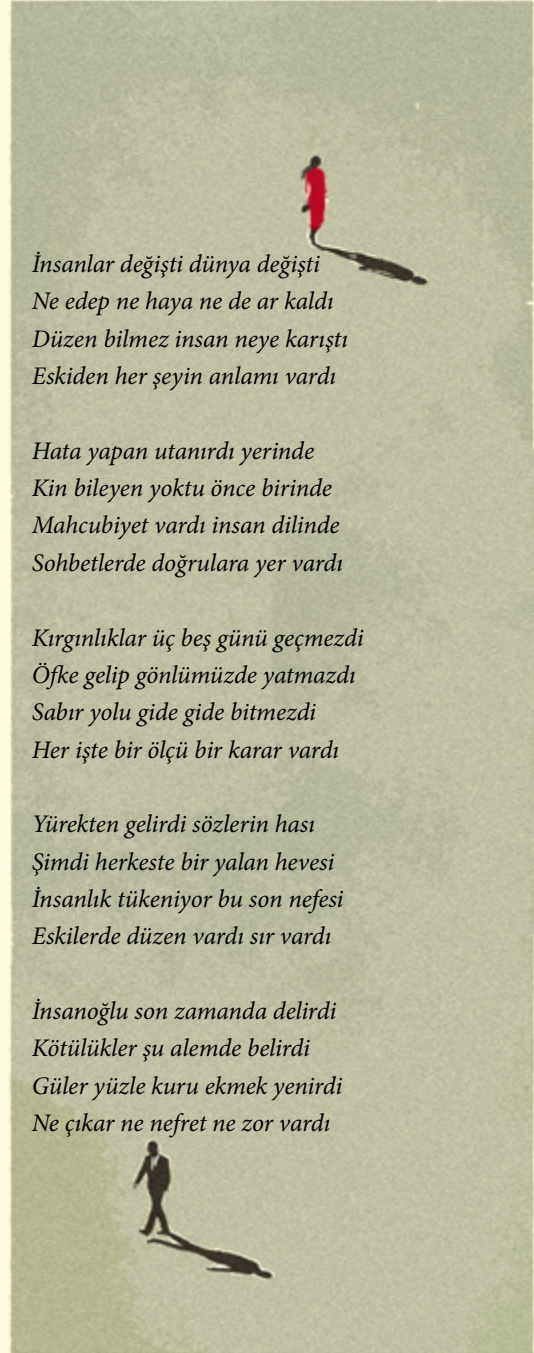
Zeytin ağacının altından hızla geçen kadının sağ elindeki sarmayı fırlatışını -gayri ihtiyari- görmüştü.

...

Bu hatıranın yaklaşık kırk beş yıl sonra gökmavi'ye konu olacağını nereden bilecekti.

İnsanlar Değişti Dünya Değişti

R İ D V A N Y İ L D I Z

*İnsanlar değişti dünya değişti
Ne edep ne haya ne de ar kaldı
Düzen bilmez insan neye karıştı
Eskiden her şeyin anlamı vardı*

*Hata yapan utanırdı yerinde
Kin bileyen yoktu önce birinde
Mahcubiyet vardı insan dilinde
Sohbetlerde doğrulara yer vardı*

*Kırgınlıklar üç beş günü geçmezdi
Öfke gelip gönlümüzde yatmazdı
Sabır yolu gide gide bitmezdi
Her işte bir ölçü bir karar vardı*

*Yürekte gelirdi sözlerin hası
Şimdi herkeste bir yalan hevesi
İnsanlık tükeniyor bu son nefesi
Eskilerde düzen vardı sır vardı*

*İnsanoğlu son zamanda delirdi
Kötülükler şu alemde belirdi
Güler yüzle kuru ekmek yenirdi
Ne çıkar ne nefret ne zor vardı*

Yakındaki Uzak, Rebecca Solnit

Büşra Bilge Sofu

‘Eğer kendiliğin sınırları ne hissettiğimize göre tanımlanıyorsa, kendileri için bile bir şeyler hissedemeyenler kendi sınırları içinde büzüşür; başkaları yerine hissedebilenler ise genişler; tüm varlıkları sevenler ise herhalde sınırsızdır. Ayrılmamışlardır, yalnız degillerdir, kendi adalarında sahile vurmuş olanlardan farklıdır kırılganlıkları, ama onlar da bir şekilde kırılğandır. Yine de, kendini başkalarının yerine koyarak hissetmenin tehlikeleri öyle korkutucudur ki, birçokları vazgeçer bundan ve yolundan geri dönmeyi haklı gösterecek ayrıntılı hikayeler geliştirirler. Sonra da büzüşmüş olduklarını unutuverirler. Şöyle veya böyle, çoğumuz yaparız bunu.’

Rebecca Solnit

Rebecca Solnit, ‘Yakındaki Uzak’ ile pusulanızın iğnesini yavaşça kuzeye çeviriyor. Buz gibi ve sınırsız bir hikaye. İçinde başka hikayelerin ve çocuk masallarının da olduğu, sonsuz beyazlık, grilik ve uçuk maviliklerin arasında, kendi kutbunuzda ve soğunuzda, sıcakta aramanıza yardım eden alçakgönüllü ve mütevazı bir dil. Güzel, acı, ürkütücü ve saklı olan duyguların nasıl bu kadar sakin ve derinden anlatıldığını düşünüyorum. Duyguların beyaz ve mavi tonlardaki resimleri gibi. Belki de bu Solnit’in sihridir. Sihir diyorum çünkü çocuk masallarının da yer aldığı bu kitap, bana bu hakkı veriyor gibi geliyor, masallara inanmayı sevmek ve sihirli parıltıları hayal etmek hakkını.

Kitap, kayıslar bölümü ile başlayıp, kayıslar bölümü ile bitiyor. Yazarın deyimiyle anahtarın kilitten önce okuyucuya verilmesi. Kızı ve kendisiyle pek de barışık olmayan alzheimer hastası bir annenin bahçesindeki kayısı ağacından miras, kayısı yığını. Kayıslara ‘henüz olmamış bir şeyin alegorisi’ diyor yazar. ‘bir bulmaca ve bir çağrı’. Acı çekmeye, hissetmeye, empati kurmaya ve barışmaya. Kayıslar olgunlaşıyor, bir kısmı çürüyor, bir kısmı reçel, konserve ve liköre dönüşüyor, yazar ve okuyucular da kayıslar gibi. Çürüyen taraflarını fark etmenin zorluğu, dirilmek için bir parça ölmek, lezzetli kısımların taze kalması için gereken çaba, bulmacanın kayısı şekline dönüşmesini sağlıyor.

Kayıslar üzerinden anlamlandırılan ‘acı çekmeye uyanış ve o acı için bir şeyler yapmanın başlangıcı’ Karlar Kraliçesi masalından, Gerdanın kederi ve döktüğü gözyaşları olarak yerini alıyor kitapta. ‘ağlamak, buzun erimesi, kış karının bahar nehirlerine dönüşmesi, keder olarak gelen ilkbahar gibi’ satırlarını okuduğumuzda bir gül tomurcuklanıyor içimizde.

Kendilik, kendini bilmemenin korkutuculuğu ve kendini aramak ne kadar önemliyse, ‘kendi dramının esiri olmamak’ da bir o kadar önemlidir. Yazar, empati, hissetmek ve bağlılık üzerinden hikayelerimiz ve daha da kötülerinin her yerde bulunduğunu, bizi özel yapmanın çektiğimiz acılar değil, onlara verdiğimiz tepkiler olduğunu ifade ediyor. ‘Eyüp Peygamber olma sıramı savmışım’ diyor sonunda. Her birimizin zaman zaman bu döngüyü yaşamamız, başkalarının da yaşadıklarını hissedebilmek ve kendi adanda kıyıya vurmamak. Genişlemek. Kırılğanlığının nedeninin sadece kendine dair olmayışı.

Yakındaki Uzak bana bir ada hayali veriyor; yalnız gezen ve zaman zaman bir şeyler arayan bu ada, puslu bir sabah takımadasının ona bir parça görüldüğünü fark eder ve ona doğru yüzmeye başlar. Takımadama biraz daha yaklaşırken bu kitabı sizlere de tavsiye ediyorum. Kitaplar içinde bulduğumuz yalnızlıklardır.

İyi okumalar

Güzel İstanbul

Ertuğrul Şakar

Antik zamanlardan gelen aydınlık ayak,
Tarihin gölgesini emmiş ayna yüzlü şehir,
Ayasofya'da kızıl, Sultanahmet mermerinde ak tapınak,
Peygamber muştusunun süslediği kutsal mehir.

Mermerlerle yarışır martular kanat kanat,
Boğaz; güzelliklerle dönüşür bahardan yaza,
Tarih kokusunda uyanır çağdaş bir hayat,
Bir çiçeğe hayran olursun, bir heykele, bir kıza.

Bazen bir taşı kıskanırsın yerinde,
Bazen eskimez gibi gelir çalarken bir çan,
Sen oluverirsin Üsküdar'da her seferinde,
Eyüpsultan'da güvercin gibi uçar ezan.

İnsan olmak ne kadar güzel İstanbul'da,
Rumelihisarı'nda surlarla kaplarım teni,
Dolmabahçe; mermerin çiçek açmasıdır dalda,
Emirgan'da sevinç laleler kadar yeni.

Ne batı, ne doğu, bir orta yerde,
Aşk örtünmez çıplak, arzu her beyazdan ak,
Ne eski, ne yeni, daha derinde,
Emel atlarının ufku, yedi tepeli bir tak.

İstanbul dedim mi, aynalara koşarım,
Fatih'i seyrederim atının üstünde.
İstanbul dedim mi, sevdaya düşerim,
Gözlerim puslanır Beyoğlu ateşinde.

Haliç'te; Piyer Loti olurum bir tepede,
Nesillerimi saklar; basamak basamak her mezar.
Ölümlerin can verdiği bir yeşil kanepede,
Nefis; hayallerini dura dura yeniden yazar.

Ruhumu avucuna çini çini işledim,
Ebruladım kanımı, canımı bahar bahar,
Senin yataklarında hak, adalet düşledim,
Mabet şehir, sevgilim, dünya cenneti diyar.

Fikir Çıkmazı

İbrahim Sağır

*Yaradan Âdem'e nazar kılınca,
Çözüldü zamanın gizi gizinden.
Dünyayı bir süslü pazar kılınca,
Çark etti beşerin özü özünden.*

*Bu dünya insanın kader meydanı,
Gâhi neşe gâhi keder meydanı,
Kâr zarar iç içe heder meydanı,
Her hesabın vardır azı azından.*

*Kader eler felek üfler savurur,
Bir anlık huzura bin darbe vurur,
Ne gönül şad olur ne yaşın kurur,
Dağıtır efkârın hazzı hazzından.*

*Şu fani dünyanın sokaklarında,
Çürüyüp gideriz tuzaklarında,
Huzur ikliminin uzaklarında,
Şekva eder ferdin gözü gözünden.*

*Mantık radarında fikir taradım,
Sırlar aynasında bir iz aradım,
Mana vadisinden hayli iradım,
Davacı Sağır'ın sözü sözünden.*

Çanakkale Savaşı

“inancın, umudun ve ruhun dirilişi...”

Yahya Demeli

*“Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyâda eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,
-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacak bir karaya.
Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!
Nerde -gösterdiği vahşetle- “bu: bir Avrupalı!”
Dedirir -yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş, açılıp mahbesi, yâhud kafesi!”*

(M. Akif Ersoy, Çanakkale Destanından)

18 Mart Çanakkale Deniz Zaferi'nin 105. yıl dönümünü kutlarken, büyük bir imanın, muazzam bir azmin ve sarsılmaz bir kararlılığın timsali olan bu zaferin kazanılmasında canlarını vermiş aziz şehitlerimize rahmet dilerken unutulmuş kahramanlarımıza, sonsuz minnet ve şükranlarımızı sunuyor, mukaddes hatıraları önünde saygıyla eğiliyoruz. Ruhları şad olsun...

Dünyada eşi görmemiş vahşetteki, merhametsiz tüm güçlerin birleşerek, Müslüman Türk'e karşı yaptıkları hain saldırıdır Çanakkale Savaşı. Akbabaların, sırtlanların saldırdığı gibi... İslam'ın ve Türk'ün sancaktarına zulümle saldıran zalimlerin, “yedi düvel”in karşısında inatla dağ gibi durmaktır Çanakkale. İki yüz elli binden fazla insanın şehit olduğu, en az bir o kadarının da sakat kaldığı; büyük Türk milleti için kutlu bir savaştır Çanakkale.

Çanakkale savaşlarında Türkiye'nin ölü ve yaralı sayı-

şı iki yüzer bin kişi olup İngilizler 205 bin, Fransızlar 47 bin ölü bıraktılar. Ne İngiliz ne Fransız ne de bir başkası Türklerin bu kadar mukavemet göstereceği akıllarından bile geçmiyordu. Balkan Savaşı'nda uyduruk devletçiklerle başa çıkamayan Türklerin Çanakkale'de dünyanın süper güçlerini yere sermesi neyin nesiydi? Bu şanlı neticeyi başkaları da merak etmiş, Çanakkale Zaferinin sırrı o yabancılar tarafından tam manasıyla algılanması zor olmuştur. Çünkü o mücadelede iman, inanç, iradenin imkânsızlık içerisinde de olsa zirve yapması vardır. Çünkü, **Zaferleri imkân değil, iman kazanır. İman varsa, imkân da vardır!...**

Korkusuzca, arzulu, cennete girer gibi kara toprağa girerler savaşıdır Çanakkale savaşı... Babaların ve oğulların yan yana küfre ve zulme karşı kahramanlık destanları yazdıkları, babaların, anaların, sevgililerin subayların, erlerin birbiriyle helalleştiği destandır Çanakkale zaferi...

Okullarında bıyıkları yeni terlemeye başlayan, çeşitli oyunlar oynayan, mahalle aralarında oyun oynaşta olan, fakat zamanın süper güçlerini dize getiren yüce milletin kahraman çocuklarının en şanlı mücadelesidir Çanakkale. Öğrenciler okulu bırakıp vatan savunmasına koştuğu için birçok lisenin birkaç yıl mezun vermediği destansı mücadeledir Çanakkale...

Öyle bir mücadele ki, kendi yarasına ot tıkayıp düşman askerinin yarasını gömleğinin parçasıyla saranların, tüfeğin dipçığıne teyemmüm edip kendi cenaze namazını kılanların, kendi oğluna bile morfin vurmuyup, içi kan ağlasa da, daha iyi durumdakilere saklayan tabiplerin, tüfeğinin dipçığı yere degen çocuk yaştaki kahramanların, bombacıların, yiğit kız ve kadınlarının kahramanlık destanıdır Çanakkale. “Komutanım benim tüfek bozulmuş tetik basmıyor.” diyen askere, Yüzbaşının; “Tüfek sağlam oğlum senin parmağın kopmuş” dediği kahramanlık destanıdır Çanakkale.

Bu tarihî kahramanlığın izleri daima canlı kalmalı ve nesillere millî heyecanla anlatılmalıdır...

Biz, “İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın” diyen bir medeniyetin sahibiyiz... Ancak, söz konusu vatan, bayrak, din, devlet, millet ve namus olunca gözünü kırpmadan ölüme koşan tek milletiz!..” Dünyanın neresinde olursa olsun vatanı, bayrağı, milleti, devleti, kutsal değerleri ve Allah rızası için ölüme ‘gül bahçesine girer gibi’ koşan bir milletin yenilmesi asla mümkün değildir.

Zafer, “**zafer benimdir**” diyebilenindir.

Bu destansı zaferin temelinde vatan topraklarını korumak için şahlanan Türk Milleti'nin güçlü bir inanç, büyük bir vatan aşkı ve özgürlük tutkusu vardır. Dönemin en güçlü ordularına sahip işgalci devletlere karşı kazanılmış; “**Çanakkale Geçilmez**” gerçeğini tarihe altın harflerle yazdıran binlerce şehidimizin kanla yazdığı eşsiz bir tarihtir.

*Dur yolcu! bilmeden gelip bastığın
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
Eğil de kulak ver, bu sessiz yağın
Bir vatan kalbinin attığı yerdir*

Zaferin büyüklüğü, savaşın çetinliği ile ölçülür. “Çanakkale Zaferi, Türk askerinin ruh kudretini gösteren şayanı hayret ve tebrik bir misaldir. Emin olmalısınız ki, Çanakkale Muharebelerini kazandıran bu yüksek ruhtur.”

(M. K. Atatürk)

“Mevzilerimize yaklaşan Türk saflarını görebiliyorduk. Olağanüstü bir cesaretle çarpışıyorlardı ve ateşimiz karşısında yıkılan bir safın yerini alan bir diğeri bize karşı yürüyor, sağ kalanlar korunmalı bir yerde toplanıp tekrar üzerimize geliyorlardı.”

(Yzb. Robert Whigham)

“Türkler, Çanakkale’yi zorlayan çağının en ileri tekniğine sahip güçler karşısına adeta bir kale gibi dikilmişlerdir.”

(Churchill)

“Avrupa’da hiçbir asker yoktur ki, bu ifadenin altını çiziyorum, Türklerle mukayese edilebilsin. Almanların müdafaada gayet iyi oldukları kabul olunabilir. Fakat siperlerde onlar dahi Türklerle kıyas edilemez. Misal olarak Gelibolu’yu zikretmek isterim. Orada bizim gemi ateşlerimizle büyük zayıata uğrayan kıtalar, Türk olmasalardı, yerlerinde kalamaz ve derhal değiştirilirlerdi. Hâlbuki Türkler, bütün muharebe müddetince yerlerinde kaldılar.”

(General Tawshend)

*“Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
Gömelim gel seni tarihe desem, sığmazsın.”*

Hiçbir zafere çiçekli yollardan gidilmemiştir... Tarih, medeniyetimizi ve milletimizi bugün de yeniden kutlu değerleriyle çağırıyor. Yüce milletin, şanlı tarihin ve ecdadın nesilleri olarak söz veriyoruz; aziz şehitlerimizin hatırasına ve emanetine sahip çıkacağız, kutlu medeniyet sevdasını ve insanlık örneğini kuşaktan kuşağa aktaracağız. Milletimiz, mukaddesatı, vatanın korunması için canlarını veren şehitlerini ve gazilerini hiçbir zaman unutmayacak, onların bıraktıkları kutsal mirasa, vatanımıza ve bayrağımıza onurla sahip çıkacaktır.

Türk Milleti’ni şerefli mazisiyle, eşsiz tarih birikimiyle ve devasa mukaddesatıyla barıştırdı, yüce, ileri ve mutlu kılmak için Çanakkale ruhu ve manasını yeni nesillere aktarmak ve anlatmak görevimiz olmalıdır...

İnsanlarımız birbirine, inancına ve değerlerine sahip çıkarak Türkiye gelececek, güçlenecek, büyüyecek, Çanakkale ruhu, şehitlerinin emaneti korunacaktır! Bu duygu ve düşüncelerle bizlere bu vatani ve değerleri emanet bırakan aziz şehitlerimizi ve kahramanlarımızı rahmetle minnetle, dualarla yâd ediyor, ruhları şad olsun diyoruz...

ÇANAKKALE

HAKKI ŞENER

*Andıkça harlanır yanar içimde
Sen yüreğe düşen kor Çanakkale
Her gün tazelenir ayrı biçimde
Seni anlatması zor Çanakkale*

*Dünya devletleri gelmiş hepsi
Zorlanıyor evimizin kapısı
Sensin vatanımın kanlı tapusu
Yol bulup geçilmez sur Çanakkale*

*Yetimlerim babasını arzular
Ah dedikçe yüreklerim sızılar
Yan yana dizilmiş körpe kuzular
Her evden kurbanım var Çanakkale*

*Dede torun bu cepheye derildi
Mektebin son dersi burda görüldü
Diploması Cennetler’de verildi
Bu kutlu düğünü gör Çanakkale*

*Tarihe ibrettir bu şanlı destan
Bura makber değil sanki gülistan
Şaşırıp ta yine gelmesin cihan
Dar olur başına dar Çanakkale*

*Sensin ecdadımdan bana yadigâr
Nesilden nesile emanetim var
Hakkı der ki seni söylesin çağlar
Bu dünya durdukça dur Çanakkale*

Gitti De Gelmedi

İki arkadaştılar, yedikleri içtikleri hiç ayrı gitmezdi. Aynı köyde, aynı yılda, aynı ayda doğmuşlardı. Beraber oynarlar, beraber gezerlerdi. Daha okula başlamadan ocak ayında doğan kuzuları ilkbaharda köyün karşı yakasında beraber otlatırlardı. Yüze yakın kuzu olurdu otlattıkları. Annelerinin koydukları azıkları beraber yerlerdi. Neler olmazdı ki çıkınlarında. Haşlanmış yumurta, yüzerlik dediğimiz küçük çanağa konmuş yoğurt, pekmez, kayısı, üzüm kuruları, patates ve süt ve peynir suyu karışımından yapılmış köy ekmeği...

Ali ile Hasan, kuzuları öğle vaktinin sıcaklığında köye pınara indirirler suladıktan sonra gölgeye yatırılırdı. Bu arada arkadaşlarıyla birlikte birdirbir, mut, çelik çomak gibi oyunlar oynarlardı. Sabah sekizden ikinci vaktine kadar zamanın nasıl geçtiğini bilmezlerdi.

Köyde çocuklar beş altı yaşlarına bastıklarında hayatın yükü omuzlarına yüklenirdi. Anne ve babalarıyla tarlaya beraber giderler gösterdikleri işleri yaparlardı. Köy yerinde insana çok ihtiyaç vardı. Orta Anadolu'nun bozkırlarına ettiklerini kaldırarak geçiniyorlardı.

Gün günü, ay ayı, yıl yılı kovaladı. Ali ile Hasan da artık köyün gençlerindendi. Boylu poslu ve yakışıklıydılar. Evlenme çağına da gelmişlerdi. Savaş başlayıp genel seferberlik ilan edilince, Anadolu da eli silah tutan herkes askere çağrıldı. İlkbahar ayının sonlarında cepheye gidecek eli silah tutan yetmiş iki kişi camide sabah namazını köyün yaşlı erkekleriyle beraber kıldıktan sonra köyün meydanında toplandılar. Köyün imamı camide asılı sancağı çekerek asker uğurlama duası yaptı. Anneler, babalar, yavuklular askerleri dualarla cepheye yolladılar.

Binlerce Türk genci namusu bildiği vatanına düşmanı sokmamak için cepheden cepheye koştu. Ali ve Hasan da bunlardandı. Balkan savaşları, Birinci Dünya Savaşı, Çanakkale, Suriye-Filistin, Yemen ve Hicaz cephelerine gönderildiler. Analar, babalar çocuklarının hangi cepheye gönderildiklerini bile bilmezlerdi. Kabaca "Yemene gitti, Çanakkale'ye gitti, Kafkas Cephesine gitti" diye konuşurlardı.

Aylar, yıllar geçti haber yok. Savaş bitti haber yok. Gidenlerden köye dönen yok. Bütün umutlar tükendi. Köyün yaşlı erkekleri, kadınları, nişanlı kızları bağırarlara taş bastılar. Nice ağıtlar yakıldı gelmeyenlerin ardından. Cephe, ölümü göze almadan düşmanla savaşmak ne kadar zorsa, silada o yiğidi beklemek de bekleyenler için dayanılır acı değildir. Anadolu'da binlerce Türk kadını bu acıyı yaşamıştır. Acısını hafifletmek için kara bağrını dövmesi yetmemiş, kimileri de bunu hafifletmenin yolunu ağıt yakmada bulmuştur.

Analar, "Eledim eledim höllük eledim, / Aynalı beşikte canan bebek beledim. / Büyüttüm besledim asker eyledim./ Gitti de gelmedi canan buna ne çare,/ Yandı çiğirim de canan buna ne çare./ Bir güzel simâdır aklımı alan,/ Aşkın sevdasını canan sineme saran./ Bizi kınamasın ehl-i dil olan / Gitti de gelmedi canan buna ne çare,/ Yandı çiğirim de canan buna ne çare." diye ağlarken;

Gelinler; "Mızıka çalındı düğün mü sandın/Al yeşil bayrağı gelin mi sandın/ Yemen'e gidene gelir mi sandın/ Dön gel ağam dön gel dayanamıram / Uyku gaffet basmış uyanamıram/ Ağam ölüdüğüne inanamıram." Diyerek feryat ediyordu. Ölenle ölümez derler ya. Ne yapsın Anadolu insanı bağrına taş basar gözyaşını içine akıtır üç gün yasını tutar hayata devam eder. Yaz demeden kış demeden çalışır kara topraklarda.

Kara kışın ardından yine ilkbahar gelmiş toprak yeşermeye başlamış bütün canlılar yuvalarından çıkmış arılar vızır vızır kuşlar civıl civıl öterken bağlar, bahçeler, tarlalar ekilmiş yazın sarı sıcağında ekinler oraklarla biçilmiş ekin desteleri rüzgâr dağıtmassın, hayvanlar talan etmesin diye kubbe biçiminde yığılmıştı. Yığınlar kağınlara yüklenerek köy içindeki harmana indirilir ve serilirdi. Ekinler atların ve öküzlerin çektiği düvenle sürülürdü.

Oğlu Hasan'dan umudunu kesen Çakkal Bekir de ekinlerini biçmiş, tarlalarına yığılmıştı. Yaşı hayli ilerlemiş, ağarmış saç ve sakallarına rağmen hâlâ çalışıyordu. Biricik evladını cepheye uğurlamıştı. Altı sene geçmesine rağmen varlığından bir haber alamamıştı. Köyden tuttuğu bir çırakla işlerini yürütüyordu.

Çırak Hüseyin, yine böyle bir sabah tarlaya varmış kağını buğday yığınına yanına getirmişti. Anadut denilen aleti buğday yığınına soktuğunda saç başı birbirine karışmış, kılık kıyafeti yırtık ve sökük birisinin buğday yığınının içinden doğrularak çıktığını gördü. "Hayırdır ne arıyorsun yığının içinde," diye sorduğunda Yemen cephesinden geldiğini, hava kararınca yığının içine yattığını, Çakkal Bekir'in oğlu olduğunu söyledi. Çırak şöyle bir süzdükten sonra Hasan'ı tanıdı.

Kendisinden haber alınmadığını, babasının kendisini öldü bildiğini söyledi. Hasan'la Hüseyin kağını birlikte yüklediler. Hasan kağına bindi. Ekinin içine yattı. Köye harmana geldiklerinde Bekir Ağa düven sürüyordu. Çırak Hüseyin selam verdikten sonra, "Bekir Ağa! Hasan ölmedi yaşıyor desem müjdeleme ne verirsin?" diye sorduğunda Bekir Ağa "Benle kafa bulma aradan altı yıl geçti, eğer sağ olsaydı şimdiye kadar gelirdi. Eğer sağsa işte sana şu iki öküzü veririm" dedi. Çırağın, "Hasan in aşağıya" demesiyle baba ve evladın birbirine sarılması annenin oğlum diye bağırması köyü inletti.

Haydaroğlu Mustafa da "Hakk takdir buymuş, kader böyleymiş" der, ihtiyar yaşına rağmen bakar işine gücüne. Hasan'ı gördükçe oğlu Ali aklına gelir, gözyaşlarını tutamaz, "oğlum" diye ona sarılırdı. Bir yandan bağ bahçe ve tarla işleriyle uğraşırken bir yandan da hayvanlarını beslerdi. Sonbaharda hasat kaldırılmıştı. Tahılların ekimi başlamıştı. Sabah namazından sonra karısı Fadime'nin tandırda pişirdiği çorbasını içtikten, kağına öküzleri koşup sonra yola koyulmuştu. Beş kilometre ötedeki tarlasına varıp buğday tohumlarını eliyle tarlaya saçmış ve sürmeye başlamıştı. Öğle olmuş öküzleri sulayıp yemledikten sonra çıkınındaki azığını yemek için yabani armut gölgesine oturmuştu.

Tam yemeğe başlayacağı sırada uzaktan birisinin kendine doğru geldiğini gördü. Gelen iyice seçildi. Saçı sakalı birbirine karışmış, her tarafı yırtık ve sökük kıyafetli birisiydi. Gelen Ali'ydi... Ali tarlalarını tanımaz mı, babasını, hele hele öküzlerini tanımaz mı? Babasını Allah'ın selamıyla selamladı. Babası oğlunu tanıyamamıştı. Selamı aldıktan sonra "Tanrı misafirisin. Hoş geldin. Yoldan gelene 'Aç mı, susuz musun?' diye sorulmaz buyur. Allah ne verdiyse yeriz" diyerek sofrasına davet etti. Besmeleyle yemeğe başlandı. Allah'a şükredilerek sofradan kalkıldı. Ali

"Ağam azığını paylaştın. Karnımı doyurdun, Allah senden razı olsun. Ben de sana yardımcı olayım. Tarlanı süreyim..." demesiyle öküzlere kara sabanı koşması ve sabanın tutağından tutup sürmeye başlaması bir oldu. Ali, biraz uzaklaştıktan sonra babasının "Aliiiiim, çakır gözülü yiğidiimim. Seni tutağı tutağından, öküzleri sürüşünden tanıdım" sözleriyle irkildi.

Geriye döndüğünde babasının kendisine doğru koşarak geldiğini gördü. Ali de "babam" diyerek koşmaya başladı. Baba ile oğulun yedi yıl aradan sonra karşılaşması, birbirine sarılmaları tasvir edilebilir mi? Gözyaşları sel oldu.

Anadolu'da savaş sırasında ocakların sönmesi, acıların ve feryatların ayyuka çıkmasının yanında başka sosyolojik acılar da yaşanmıştır. Üç sene, beş sene, hatta yedi sene cepheden cepheye giden yiğitlerin çok azı geriye gelebilmiştir. Kimileri hakkında peş peşe şehit oldukları haberleri gelir, umutlar tersine döner. Köyden yetmiş iki kişi gitmiş geriye sadece Ali ile Hasan dönebilmişti. Nice gelinler dul, çocuklar yetim kalmıştı. Savaş bu, ne zaman biteceği belli mi olur?

Üç kıtayı birbirine bağlayan, Avrupalı sırtlanların, çakalların yol güzergâhı üzerinde yaşıyorsanız, Müslüman-sanız, hele Türk iseniz düşmanlarınız hiç tükenmez. Sizi bu coğrafyada rahat yaşatmazlar. Bu vatani elinizden almak için Avrupa'nın yamyamları üzerinize saldırır. Hâlâ da saldırmaktalar. Bu millet çok bedeller ödedi hâlâ da ödemeye devam ediyor. Bu vatan tarihte Türk'tü, Ali'ler, Hasan'lar, Mehmet'ler var oldukça ebediyen Türk kalacaktır.

*Mızıka çalındı düğün mü sandın
Al yeşil bayrağı gelin mi sandın
Yemen'e gidene gelir mi sandın.*

Biricik evladını cepheye uğurlamıştı. Altı sene geçmesine rağmen varlığından bir haber alamamıştı. Köyden tuttuğu bir çırakla işlerini yürütüyordu.

Kalem Kağıt

İlkay Coşkun

Tabiatı, çevreyi, dünyayı, canlı ve cansız varlıkları soyut ve somut halleriyle gözlem altında bulduran insan, içe doğma, feyiz ve sezgi hallerini de yaşar. Bu hâlleri yazıya dökene yazar; şair, derlemeci, araştırmacı gibi isimlerle adlandırılır. Bu dış alımları süzüp iç varlığında şekillendirip yazıya dökme hâlidir yaşanılan. Dürtü ve tetiklemeyle harekete geçen bu durum elle tutulur hale gelir. Nesiller arası kültür ve maziye yönelik yaşanmış hadiseler illaki yazılmaya ihtiyaç duyar.

Birikmek ve biriktirmek daha çok ve esaslı yazılar yazdırır yazara. Dolup taşmanın yazmada ki hal-i pürmelâlidir. Okumalarla, hissetme ve dokunmalarla, gözlemlemelerle bu doluluk hâline ulaşılır. Kozalanarak çoğalma hâlidir bu. Doğum hali gibi. Kabuk değiştirme hali gibi vurucu hamlesini yazı ile yapar.

Dile, düş gördürme hâliyle kaleme döker yazar ve şair. Melih Cevdet Anday'ın 'Rahatı Kaçan Ağaç' şiirinin son dördlüğünde 'ona bir kitap vereceğim/ rahatını kaçırmak için/ bir öğreneğörsün aşkı/ ağacı o vakit seyrederin/ mısrasında olduğu gibi düşü yaşattır hep.

Yaşanmışlıklar, mistik ve büyü yan gibi unsurlar yazarı semboller ve imgelerle mücehhez halde ürün inşasında buldurur. Yazma ortamının, altyapısının sağlan-

masının bir şartı da son kertede yalnızlık, tek başınalık hâlini sağlayabilmekte yatıyor. Yalnızlık hâli daha çok kendi içinde yaşamayı, daha çok duyumsamayı ve yazıya dökmeyi kolaylıyor. Yalnızlık ve özleşme hâli yazmayla buluşuyor.

Yoğun bir emek, birçok şeyde olduğu gibi yazmanın da çatısı hükmündedir. Yazmadaki süregelen anlayış, emek ve yazmayı tetikleyen ilham kıvılcımının bir araya gelmesi şeklinde ele alınmaktadır. Bu kavuşmadan sonra vücut bulan ürüne göre yazarların ayrı ayrı biçimleri kendini gösterir.

Düşünen, okuyan, yazan insan daha çok dışını bezemekten geri kalıyor. Maddi anlamda dışını süslemeyi, bezemeyi gereksiz ve anlamsız da bulabiliyor yazar. İç dünyanın düzeniyle hemhâl olduğu için dış dünyasında hep bir eksiklikler gözlenebiliyor. İstisnalar dışındaki bu hâl yazarın aile hayatında, para ve imkânlara ulaşma hayatında yetersizliklere sebebiyet verebiliyor.

Yazma eyleminden önce çaba, okuma, arama, arınma, sezgi, aşk gibi birçok yardımcı öge gerekiyor. 'Yıldızları da güneşleri de devindiren aşktır' diyen Dante'nin sözündeki aşk faktörünü önemsemek ve göz önünde bulundurmak ayrıca gerekiyor. Aklın kılavuzluğunda yol alan yazar ve aklın kılavuzluğunu örseleyen şair bu istikamette yolunu almaya devam ediyor.

Kitap okumanın lezzetini tatmış olanlar iyi bilirler. Çok okumak deniz suyu içmek gibidir. İçtikçe susatır ve tekrar içmeye yeltenirsiniz. Geçenlerde okuduğum bir yazıda Bernard Show'un bir sözüne rastladım, şöyle diyor: 'Eğitimime, okul yüzünden uzunca bir süre ara vermek zorunda kaldım' şeklinde. Okulun, okul kitaplarının gerek okumaya, gerekse de mesleki yeteneğe bir alt zemin oluşturduğu gerçeğini göz ardı etmeden, olayın bu farklı boyutunun notunu da düşmek istedim.

Yazarlık atölyeleri, şiir atölyesi ve/veya başka adlar altında da isimlendirilen, daha çok okuma ve yazmayı bünyesine alan çalışmalar, faaliyetler uzunca bir zamandır toplumumuz içerisinde hayatini sürdürüyor. Bu alanların, okumayı daha çok sistematige sokabilmenin ve yazma noktasında ufak tefek ipuçları verebilmenin gayretleri olarak gözüküyor. Okuma ve yazma, iştihak, sistematigi, sabrı, gece sabahlamayı, kıyayı köşeyi, kütüphanelerde gezmeyi, az konuşmayı çok düşünmeyi önceleyen bir yaşam bütünü. Çok kitap okuma, yazma ateşini harlar. Her okuyan yazmayabilir ama her yazan genellikle okuyanlar arasından çıkar. Nasıl ki zamanı iyi kullanmak medeniyetin şartlarından biriye, bilgiye ulaşmanın, bilgiyi kullanabilmenin baş araçsalı kitapları da hayatın geneline yayma, medeniyetin olmazsa olmazlarından.

Okumanın insan gelişiminde ki karşılığını en güzel üstat Necip Fazıl Kısakürek özetlemiş. ‘Yeni bir görüş ve duyuş mimarisinin toprak üstünde sarayını kuracak tek vasıta kitaptır’ diyerek. Nasıl ki açılmamış kuşun kanadının genişliği bilinemiyorsa, kitapla buluşmamış insanın da yetenekleri, becerileri tam olarak gün yüzüne çıkmıyor. Sonuçta kitaplar bilgiyi, kültürü, tarihi, yaşanmışlığı, hayali, umutları sayfalarında barındırıyor.

Özellikle son yıllarda kitaba, okumaya yönelik olarak küçük şehirlerde, bazı ilçelerde dahil kitap fuarlarının düzenlenmesi, modern kütüphanelerin çağın gereklerine, sosyallığe uyarlanarak faaliyete girmesi gibi birçok olumlu gelişme kitaba, okumaya, yazmaya yönelik pekâlâ artırmaktadır. Kitap basımı ve okumada ki istatistikî verilerin yanında nicelik ve sayısal çokluğun yanında, nitelik ve kalitenin de masaya yatırıldığı evreleri de göz önünde bulundurmak gerekiyor. Nicelik boyutundan nitelik boyutuna geçiş, işin estetik boyutuna ve daha iyisine ulaşma gayretlerini körükleyecektir.

Özellikle sunulan imkânların azlığının nice çoklukla bol ölçüde olabilirliğini de tasavvur etmek gerekiyor. Sulak bir ovada kolaylıkla büyüyen bir ağaçla, yamaçlarda, kırta büyüme çalısan bir bodur ağacın kıyaslamasındaki artıları ve eksileri bereketle, dayanıklılıkla ve hatta yerli ve yerlilikle içselleştirmek gerekiyor. Konuyu dağıtmadan bir örnek verecek olursam. Bire otuz veren ithal bir hibrit tohumun yanında bire sekiz-on veren yerli bir tohumun kıyaslamasını yaparken sadece orana bakılmaması gerektiği sorusunu kendimize sormamız elzem olacaktır. Kanaatin ve bereketin azda olduğunu da görmek gerekiyor.

Gündelik hayatımızda kitapla alakalı aradığımız istekler değişkenlik gösterebilir. Kitabın pahalı olması, rafta kitabın düzenli durabilmesi, kitabın standart bir kitap cesametinde olması, cepte dahi kitabın taşınabilir olması gibi örnekleri sıralayabiliriz. Kitabı okumaktan ve içeriğinden ziyade gösterişe malzeme yapılması yanlışını maalesef ki görebilmekteyiz. Gerektiği noktada dışında kitabı kuşe kâğıdı gibi üst kalite de basarak israfa yönelme yanlışını maalesef ki görmekteyiz. Ağacın özü kâğıdın ve mürekkebin hakkını da düşünmemiz gerekiyor. Özellikle okumayla, yazmayla, şık kütüphanelerle, kitap fuarlarıyla gelişen güzelliklerin, kâğıt üretim sanayimizin hayata geçmesine vesile olacağı kanaatindeyim.

Bir okur için okurkenki teslimiyeti ve bir yazarın yazılarındaki derinliği aynı çerçevede örtüştürüp kıvama getirmek ve dünya ile yakın ünsiyet kurup, dünya ile yarışır konuma gelmemizin zeminini hazırlayıp, şartları iyileştirmek gerekiyor.

Kayıp Bahar

Doğukan Aydemir

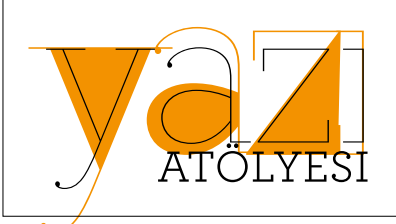
*Şimdilerde kırılğan bir mevsim ruhum,
Bir yanımda bahar, bir yanımda güz şimdi.
Geçmişte kalmış olsa da çocukluğum
Sağım kardan adam, solum körebe şimdi.*

*Sevmek şimdi bir şiiri en güzel yerinden,
Bulutlara koşmak, gök mavi, yer beyaz.
Avlanmak şimdi bir gölün en derin yerinden
Bilirim, giden gençlik kadar uzak bu yaz*

*Dumanlı bir dağ gibi şimdi yaşam başımda,
Kıyametler kopar zirvemde, eteklerim bahar.
Bir dağ gibiyim şimdi, şu gencecik yaşımda
Bir dağ ki erenler, içi beni dışı sizi yakar.*

*Gencim henüz, süt dişim gibi taze umudum.
Daha rengarenk bahçemde yetişen güllerim var
Gencim henüz yeni göğermiş tomurcuğum
Henüz yazılmamış şiirim, okunmamış hikayem var.*

Selami Yıldırım

Merhaba değerli Gökmavi okuyucuları,

Geçen sayımızda verdiğimiz, “kutup-balık-ay-buz-güneş-soğuk-avlanmak-anne-yavru” kelimelerinden kurmaca yaparak bir hikâye yazmanızı istemiştik. Bu sayımızda Yazı Atölyesi’ne gelen hikâyelerden üçünü aşağıda yayınlıyoruz. Ayrıca bize hikâye gönderen Mehmet Emin Toraman, Tunahan Yılmaz, Âdem Öztürk, Yusuf İhsan İçel, Muhammed Furkan Özkan, Halil Erdem Gönül, Halil Polat Sevindik, Okan Koç, Bünyamin Erol, M. Abdurrahman Özdemir ve Musab Emir Koçyiğite çok teşekkür ediyor yeni hikâyelerini bekliyoruz.

Gelecek sayımızın yazı konusu: **“Giriş cümlesi verilen bir hikâyeyi tamamlamak”**

Hikâyenin giriş cümlesi: **Bahçeye çıktığımda kendimi bulamamıştım. Hâlbuki beş dakika önce kırmızı bir topun peşinden koşturuyordum.**

Hayallerinizi çoşturmanız dileğiyle hikâyelerinizi mektup@gokmaavidergi.com adresine bekliyoruz.

ANNE KUTUP AYISI

Tunahan Yılmaz

Bir gün anne kutup ayısı yavrusunu beslemek için yiyecek bir şeyler arıyordu. Donmuş denizi kıyısında dolaşırken yüzen balıkları gördü. Hemen balıklara doğru koştu. Buza bir pençe atarak buzı kırdı ve balık avlamaya başladı. Pençesine takılan balıklar, anne kutup ayısının karnını acıktırıyordu. Ama anne ayı bunları yavrusuna götüreceğini biliyordu. Epeyce balık yakaladı ve yeterince tuttuğunu düşündü.

Evine doğru yola çıktı. Bir süre sonra bir penguen sürüsüyle karşılaştı. Avlanmayı düşündü. Fakat vakit akşam olmuştu. Bir an önce balıkları yavrusuna götürmeliydi. Zamanı yoktu. Sürüye dalmadan yoluna devam etmeliydi. Fakat anne kutup ayısının karnı çok acıkmıştı. İçinden bir ses “penguen sürüsüne dal” dedi. Anne kutup ayısı akşam olacağını bile bile penguen sürüsüne dalıp bir pengueni yakaladı. Fakat yakaladığı penguen kendisi gibi bir anneydi. O sırada güneş batmak üzereydi. Aklına yavrusu geldi avını bırakıp güneş batmadan yavrusunun yanına koştu. Yakaladığı balıklarla yavrusunun ve kendi karnını doyurdu. Yatmaya hazırlanırken dışarıda dondurucu bir soğuk başladı. Anne kutup ayısı yavrusuna sarıldı ve mışıl mışıl uyudular.

Sabah gözlerini güneşli bir güne açtılar. Güneş gece yağın karların bir kısmını eritti ve bütün hayvanlar yiyecek aramak için yeniden bütün gün koşturup durdular. Mutluluğun sınırsız bir yuvada olduğunu bilerek yaşama tutundular.

YAVRU PENGUEN PENGURU

Beyza Aydın

Şenguru çekirdek ailesinin en küçük ferdi olan Penguru, **kutuplar** bölgesinde -Kuzey Kutbunda- ailesi ile birlikte yaşıyordu. Penguru sevimli, neşeli ve hareketli bir **yavru** pengüendi. Tıpkı bir kanguru yavrusunun annesinin kesesinde dolaşıyor olmasına benzer şekilde, o da **annesinin** sıcak kucağında vakit geçirmeyi, ona sarılmayı çok seviyordu. En iyi oyun arkadaşları, rengârenk pulları **Güneş** ışıklarıyla yarıdöner şahane renklere dönüşen **balıklardı**. Penguru henüz çok küçük olduğu için **buz** kadar soğuk deniz suyuna girmeyi çok sevmiyordu. Aslında belki de Penguru bir penguen olmasına rağmen soğuğu pek sevmiyordu. Annesinin renkli yün **iplerden** ördüğü ponponlu şapkasını başına giyip, atkısını da boynuna bağlayınca ne kadar da güzel ısınıyordu. **“Soğuk** zamanlarda bu şekilde açık havada durmak sıcacık oluyor anneciğim” diyordu içi gülen gözleriyle...

BİR UMUDUN PEŞİNDE

Mehmet Emin Toraman

Bir anne kutup ayısı, bir gün kar altında iki erkek yavru doğurdu. Yavrular, tüylü ve çok sevimliydi. Annesi onlara nefis somon balıkları getirdi. Onları büyüttü. Bir süre sonra kış uykusuna yattılar. Bir ilkbahar sabahı karlar altından anne kutup ayısı ve yavruları kış uykusundan uyandılar. Yakın yerlere göç edeceklerdi. Güneş, yavaş yavaş karları eritiyordu. O soğuk günler geride kalmıştı. Artık çok geçti. İnsanların atmosfere saldığı gazlarla buzlar yavaş yavaş eriyordu. Kutup ayılarının en kötü mevsimi başlıyordu. Bu nedenle anne kutup ayısı değişik yerlere birazcık et gömdü. Avlanamadıkları zamanlarda onları yiyeceklerdi. Yavru kutup ayıları bunu ilk defa görüyordu.

Anne kutup ayısı, yavrularını diğer vahşi hayvanların yemesinden endişeleniyordu. Bunun için bir çözüm yolu buldu. Erkek kutup ayısı gibi davranacaktı. Böyle yaparsa yavrusuna zarar veremezlerdi. Anne kutup ayısı kendini çevreye öyle tanıttı. Kimse de yavrularına zarar vermedi.

Anne kutup ayısı yavrularını bi güzel besledikten sonra yola koyuldular. Bir süre yürüdükten sonra bir deniz gördüler. Yavru kutup ayıları hemen denize koştular. Denizde keyifle yüzdüler. Yavrularının keyifle yüzdüğünü gören anne kutup ayısı da dayanamayıp denize girdi. Orada bir yengeç gördü ve onu dişile yakalayıp yavrularını besledi. Ama onların kutuplara bir daha dönmeceğinden kaygılandı. O gün anne kutup ayısı şöyle bir karar aldı: Yazın uyuyacak kışın gezecekti. Bu düşü gerçekleşmeden bir akşam hastalandı ve öldü. Yavru ayılar onu gömüp iklimlerin değişmediği bir kutup bulmak umuduyla bilinmeyen bir yere gittiler.

Penguru'nun annesi daha çok ev işleri ile ilgileniyordu. Buz kütlelerinden yapılmış olan Eskimo evleri çok sevimliydi. Duvarlarında tahta parçalarından yapılmış çerçeveler asılıydı. Çerçevelerden bir tanesinde Penguru'nun Tombik isimli kutup ayısı ile beraber çekildiği bir fotoğraf vardı. Tombik, aile dostlarıydı.

Evde bir eksiklik olduğu zaman onu gidermek, eksikliği tamir etmek ve karınlarını doyurabilmek için **avlanmak** baba penguenin göreviydi. Penguru "avlanmak" kelimesinin anlamını henüz bilmiyordu. Yanardöner renkleriyle en iyi oyun arkadaşı olan balıkların aslında en temel besin kaynakları olduğunu anne ve babası henüz ona söyle-ye-memişlerdi. Hayatın (aslında kutupların ve penguenlerin) bir gerçeği idi bu durum. Balıklarla eğlenerek güzel vakit geçirip, bir yandan da onların sonunu hazırlamak... Tıpkı insanların doğanın tüm olanaklarından faydalanması ama bir yandan da doğaya en çok zarar veren yaratılmışlar olması gibi...

NE OLDU BİZE?

Kemal Akgül

*Gidişat bozuldu yitti töremiz
Yollar çok değişti ne oldu bize?
Ya akmıyor ya taşıyor deremiz
Seller çok değişti ne oldu bize?*

*Değerler kayboldu ya da sulandı
Âlimin cahilin beyni bulandı
İnsan değil; it çalığı dolandı
Roller çok değişti ne oldu bize?*

*'Kanka', 'pampa', 'karşim' adamın dibi'
Sanki başka lisan konuşur gibi
'Aşko', 'minnoş', 'tatlış', 'adam king abi'
Diller çok değişti ne oldu bize?*

*Doğruyu eğriyi seçmez aklımız
Çarşaf çarşaf seriliyor saklımız
Bize benzemiyor artık şeklimiz
Hâller çok değişti ne oldu bize?*

*Hangi birisini diyeyim sayıp
Arsızlık baş tacı, utanmak ayıp
Mecnunlar tükendi, Ashılar kayıp
Çöller çok değişti ne oldu bize?*

*Eskiden imkânlar bu kadar yoktu
Az ile doyardık, gözümüz toktu
Güven vardı, tutunacak dal çoktu
Dallar çok değişti ne oldu bize?*

*Modern köleliktir isteği, şartı
Taksit taksit öde bilmem kaç artı
Paranın yerine kredi kartı
Pullar çok değişti ne oldu bize?*

*Arılar yapsaydı bin bir çiçekten
Olurdu dertlere deva gerçekten
Şimdi ver şerbeti topla petekten
Ballar çok değişti ne oldu bize?*

*Yozlaşa yozlaşa geldik bu hale
Sonunda Akgüle kaldı ihale
Ne sümbüller eski sümbül, ne lale...
Güller çok değişti ne oldu bize?*

Hayatta Mutlu Olabilmenin Öncelikleri

Nurettin Erdoğan

Yapmak isteyip de yapamadıklarımı düşünüp, kendi kendimle hasbihal yapıyorum dedim, bunu da dostlarımla paylaşmak istedim.

Hep kendimize şunu söyleriz (ben de dahil) "Ah şunu yapmak istedim. Keşke şöyle etseydim, içimde ukde kaldı."

Şimdi kendi kendime soruyorum. Senin hayatta mutlu olabilmen için önceliklerin nelerdir?

İşte o öncelikleri bir kenara yaz ve bulunduğun şartlarda onları yapmaya başla. İlk iş olarak sıradakine yoğunlaş ve diğer öncelikleri unut. Bunu bitirince, sıradakine geç ve ondan sonrakileri unut. Sonunda bir bakacaksın ki önce bitirdiklerine hayranlıkla bakıp, onu yapamadım demeyeceksin ve yapmış olduğun eserlerle mutluluk duyacaksın.

İşlerini yap ama hobilerinden asla vazgeçme... O hobilerin seni daha dinç yapacak. Üzüntü dediğin nedir bu hayatta dostum, başa gelince çekeceksin zaten... "Ya şöyle olursa..." diye korkunu içine atma. Hayatı sev, yaratılanı Yaradandan ötürü sev. İçinde keder bırakma. İnsanları olduğu gibi kabul et ve kimseye sinirlenme; "vardır bir sebebi" de, geç.

Unutma Bütün Hastalıkların Başı Stres.

Sağlıklı kalmak için stressiz hayatı seç. Canın mı sıkıldı? Hemen hobilerine yönel. Müzik mi dinlemek istiyorsun? Toprakla mı uğraşmak istiyorsun? Tefeküre mi dalmak istiyorsun? İbadet yapmak mı, kitap okumak mı istiyorsun? Hemen onlara yönel... Tüm bunlar huzur getirecektir sana.

"Şu şunu yapmış", "Bu bunu yapmış" diye sinirlenme. Değiştireceğin bir şey varsa, senin elindeyse değişti. Değiştiremeyeceğin şeylerle uğraşma.

Kimse ile tartışmaya, hele hele tam bilmediğin konularda tartışmalara girme! Üzülürsün, sinirlenirsin, olan sağlığına olur.

Sevgi her şeyin anahtarı

İnsanları sevindir, bir sokak hayvanının başını okşa, bir fakiri sevindir. Yaptığın iyiliği unut, yapılan iyiliği asla unutma.

Dünyada mutlu olabilmenin, huzurlu olabilmenin, başarılı olabilmenin, sağlıklı olabilmenin tek sihirli anahtarı vardır; o da sevgidir. İşini sev, aileni sev, insanları, hayvanları, doğayı sev. Dolayısıyla sen de sevilirsin; Allah da sever, kulu da sever... Sonra dön ve bütün bunları yaptığın için kendini sev dostum.

Sevgi, mutluluğun, insanca yaşamının, dostluğun, barışın, kardeşliğin ve ilmin anahtarıdır. En güzel ve en masum bakıştır. Tüm dertlerin devasıdır. Hastalıkların ilacıdır. Strese kesin çözümdür. Gençlik iksiridir. Huzura açılan Kapıdır. Devamlı sulayarak büyüteceğimiz en güzel çiçektir. Gülümsemenin sebebidir. Kin ve öfkenin panzehridir. Cehaletin düşmanıdır. Egoğarı yenmenin formülüdür. Sabah güler yüzle uyanmanın adıdır. Dünyanın en güzel alışverişidir.

Sevgi verelim, sevgi alalım. Sevgi ile kalın, sevgide kalın...

Bisküvi Adam

Beyza Aydın

Afişini gördüğüm anda içimde gitme isteği uyandıran bir çocuk oyunuydu İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Şehir Tiyatroları (Darübedayi) tarafından sahnelenen Bisküvi Adam.

Çocuk doğduktan sonra yetişkin tiyatrosuna gitme ihtimalimiz bir süreliğine ertelenince, çocukçağım da bir miktar büyüyüp tiyatro izleyebilecek yaşa erişince oyun arayışlarım başladı. Bazen bilet almak için şehir tiyatrolarının internet sitesini ziyaret etsem de, Bisküvi Adam oyunu için biletler ya tükenmiş oluyordu ya da uygun sahne veya gündenk getirmek konusunda ıskalıyordum.

Nihayet geçtiğimiz günlerde Sultangazi Ahmet Yesevi Sahnesi'nde bilet bulabildim. İBB Şehir Tiyatroları'nın çocuk oyunları için bilet fiyatı sabit olarak 5 tl. Yetişkin ya da çocuk fark etmiyor. Bu yönüyle tiyatro seyrini teşvik edici bir yönü olduğunu belirtmekte fayda var.

Biletlerimizi pazar günü 12:00 seansına aldık. 3 yetişkin 1 çocuktan oluşan aile eşrafımızla koltuklarımıza yerleştik. Salon gayet geniş olmasına rağmen

oldukça kalabalıktı. Hatta toplu halde gelen anaokulu yaşlarında minnaklar vardı. Işıklar kapandı, oyun başladı.

Aslında başlangıçta belirtmekte fayda var, tiyatroya da sahne eleştirisi yapacak birikimde değilim. Fakat hevesli bir tiyatro izleyicisi olarak izlenimlerimi paylaşmak istedim.

Sahne dekoru oldukça güzeldi. Mutfak ortamı canlandırılmıştı. Sahnede iki gözlü bir mutfak rafı, rafta yer alan devasa ebatlarda bir çaydanlık, bal kavanozu, kuşburnu/papatya ve adaçayı kavanozları, kupa, tabak gibi mutfak gereçleri yer alıyordu. Kocaman ebadıyla merdane, kullanılmaktan eprimiş bulaşık süngeri, bulaşık deterjanı kutusu gibi detaylar oldukça hoştu. Tavandan sallanan kurutulmuş biberler tatlı bir görüntü oluşturuyordu. Guguklu saati de eskilerde kalmış, nostaljik bir nesne olarak sahnede görmek beni mutlu etti.

Oyunun konusuna gelirim... Evin guguklu saatinin birden sesi kısılır ve ev sahipleri tarafından çöpe atılma tehlikesi ile karşı karşıya kalır. Mutfaktaki arkadaşları tuzluk, fırından yeni çıkmış ve mutfak ahalisine yeni dâhil olmuş bisküvi adam guguklu saati iyileştirmek için derdine derman arar. Uzun zamandır çaydanlığın içinde bir başına duran ve mutfak eşrafiyle pek de arası olmayan ön yargılı poşet çay da bisküvi adamın özverisi ile bu iyilik seferberliğine dâhil olur. Karnı acıkan farenin ortalığı karıştıran hâlleri oyuna hareketlilik katar. Yaramaz fareyi el birliği ile alt etmek, ön yargılı poşet çayın yalnızlığına derman olmak, oyunun içine müzikli bölümlerle serpiştirilen şifalı bitkiler vasıtasıyla guguklu saati sağlığına kavuşturmak suretiyle izleyiciye güzel mesajlar verildi.

İzlediğim tiyatro oyunları içinde öyle sanıyorum ki sahnede yer alan hemen hemen tüm dekorun kullanıldığı ilk oyundu benim açımdan. Bisküvi Adam karakterini canlandıran Müslüm Tamer'in performansı oldukça güzeldi. Halatla rafın üst katına rahat hareketlerle iniş çıkışlar yaptı. Tuzluk karakterini canlandıran Esen Koçer de oldukça estetikti sahnede. Bilhassa müzikli ve danslı kısımlarda Müslüm Tamer ve Esen Koçer bence ön plana çıkmayı başardı. Zaman zaman loş, zaman zaman da farklı renklerle ışıklandırılan sahne, ışığın kullanımını anlamında bence oldukça başarılı bir görsellik kattı oyuna. Kostümleri de çok beğendim, bilhassa poşet çayın elbisesini.

Oyun 5 yaş ve üstü olarak sınıflandırılmış. Biz yetişkinler için de izlemesi keyifli bir oyun oldu.

Parazit/Parasite (2019)

Betül Yiğit Kavaklı

Şubat ayında Oscar ödülleri damgasını vuran, ilk defa yabancı dilde Akademi'den en iyi film ödülünü kazanıp tüm sinema severleri şaşırtan ve bir o kadar da sevindiren Güney Kore yapımı Parazit bizi ilk yarısında güldüren ikinci yarısında yerimize mihlattan iki saat vaat ediyor.

Park ve Kim aileleri ekonomik olarak iki uç noktayı temsil eden ailelerdir. Kim ailesi pizza kutusu paketlenerek geçimini kazanır ve dünyaya bodrum katlarının kısacık penceresinden panoramik olarak bakarken, Park ailesi ünlü bir mimarın elinden çıkan tasarım harikası minimal evlerinin salonundaki dev pencereden bakarlar.

Kim ailesinin bir üyesi olan Ki Woo bir arkadaşının yerine Park ailesinin kızına özel ders vermek amacıyla Parkların malikanesine adım attığında iki ailenin kaderleri birleşmiş olur.

Park Ailesini incelediğimizde kocasından sır saklayan, ondan çekinen naif bir eş, ailesine mesafeli bir baba, aynı karede çok bulunmayan aile

üyeleri, çok lüks bir evde refah bir hayat önümüze seriliyor.

Fakirlikle imtihan olan ama çok zeki olan Kim ailesinin ise üyeleri arasında güçlü bir bağ var. Hepsini baktığımızda eğitilmiş, zeki, bir zamanlar güzel yerlere gelmiş fakat yaşamın getirdikleriyle birlikte en dibe düşmüş bir ailedir. Park Ailesiyle tanışan Ki Woo kız kardeşini de özel öğretmen olarak bu aileye yutturmanın yolunu bulur. Daha sonra bir yalanlar ve oyunlar zinciriyle bütün aile Park ailesinin evine parazitler misali yerleşirler. Ama bu yerleşme çok da kolay olmaz. Evi daha önce konak olarak belleyen başka parazitlerle, evin eski hizmetçisiyle zorluk yaşarlar. Bu büyük ve lüks evin derinliklerinde hiç tahmin etmedikleri sırlarla karşılaşılır.

Uyarı!

Bu bölümden sonrası filmle alakalı spoiler içerir.

Filmin çok büyük bir kısmının geçtiği Park ailesinin yaşadığı ev özel olarak bu film için tasarlanmış. Yönetmen Bong Joon Ho bir röportajında mimarların görevinin insanlar için rahat kullanımı olan bir plan tasarlamak olmasına rağmen ama bu filmde planın tamamen kafasındaki kamera açılarını rahat elde edebilmek amacıyla ortaya çıktığından bahsediyor.

Ayrıca filmde kullanılan metaforlar ve zekice kurgusu bu filmi yukarılara taşıyor. Filmin başlarında böceği ezen karakterler aslında bir böcek gibi en dipte yaşıyorlar fakat sokak zekaları çok yüksek. Kendilerini asla ezik hissetmediklerini ve o ekonomik seviyede dahi internet gibi bazı ihtiyaçlarından ödün vermediklerini bize gösteriyorlar. Anne eski bir sporcu, baba eskiden ticarî girişimleri olmuş bir insan. Aslında Kim ailesi yaşamın tam karşından kapitalizmin merdivenlerden yuvarladığı, hayatın şanssız tarafına düşmüş bir aile. Yani herkesin kolaylıkla düşebileceği bir noktadalar ama bu durumdan kurtulmak için herkesi böcek gibi ezmeye de hazırlar.

Park ailesi kendilerine sunulan hizmetlerden safça bir memnuluk duyarken senelerdir yanında çalıştırdıkları eski hizmetçilerinin de kendilerine parazit gibi yapıştığından habersizler. Kim ailesi emektar eski hizmetçinin kocasını ev sahiplerinden gizli mahzende sakladığını, beslediğini öğrenince bu sırrı acımasızca eski hizmetçiyi ezerek kullanırlar. Garibanın garibana ettiği zulüm gibisi olmaz misali. Herkesin bir basamak üste çıkmak için canhıraş bir kavgayı göz önüne seren çok zeki bir şekilde kurgulanmış bir film.

İlk yarısında Park ailesine yavaş yavaş yerleşmeleri karşısında oynadıkları oyunlarla güldüren akış, filmin sonlarına doğru bir trajediye dönüşür.

Filmin sonunda özellikle Kimlerin tepelik bir yerdeki Park malikanesinden sele dönüşen yağmurla birlikte kendi su basmış bodrum katlarına merdivenlerden ve yokuşlardan ine ine dönüşleri çok vurucu bir metafor olarak karşımıza çıkar.

Tarihte yabancı dilde olup En İyi Film Oscar'ını alan ilk film olan Parazit gerçekten izlenmeyi, ardından geri dönüp üzerinde düşünmeyi bolca hak eden harika bir hayat kesiti...

<> -Fotoğraflar -IMDB

GÖKMAVİ

M (Merhamet) **A** (Adalet) **V** (Vefa) **İ** (İyilik)

Mehmet Mutluoğlu

*Gökmavi duygular kanatlandırdım
Örtsün gökkuşağı ufuklarımı
Kalk yığidim diye nice yalvardım
Merhamet dalları artık boy versin
Adalet ağacı medeniyetin;
Vefa çiçekleri bir gümrah açsın
İyilik, mutluluk yurtta yeşersin*

*Gökten kopup gelen bir karar ile
Öyle bir silkin ki çağlar dirilsin
Kalk! Uyan! Uyandır! Bu sevdan ile;
Medeniyetimiz gür filiz versin
Adalet yeşersin, merhamet gelsin
Vefa çiçeklensin dal budak salsın
İyilik "Gökmavi" bu dünyanın ile...*

Hastalığın Rengi

İbrahim Safa Örün

Ben sıradan mıyım?

Farklı mıyım? Yoksa çok mu farklı?

Gece gibi karanlığım, fakat gündüz gibi aydınlık olmak istiyorum. Yaşamım acının tatlısı gibi; soluk, renksiz. Ama ben bunu renklendirmek istiyorum. Mesela sarı. Sarı hastalığın rengi. İnsanın en büyük hastalığı ise ikiyüzlülüğü.

Peki insanlar ikiyüzlülüğünü kabul eder mi? Kesinlikle ikiyüzlülüğünü kabul edenler bardağın dolu tarafından bakanlardır.

Peki ya bardak kimin umurunda? Bardak canı yananların umurunda. Peki yine bu insanlar, yani biz. Doğru mu yanlış mı, yoksa sadece bir yanlışlığın içerisinde miyiz?

Onları kim suçlayabilir ki, yine kendilerinden başka. İnsanın kendisi olması bu kadar zor mu? Acaba bu ikiyüzlülüğü baskıyı kabullendiğimizden mi yapıyoruz? Kabullemek. Geçmiş, geleceği, yarısını, tümünü, azını, çoğunu, acısını, tatlısını.

Bilmek. İnsan hayatta neyi bildiğini ya da neyden haberdar olduğunu zanneder?

Zannetmek. Varlığını, yokluğunu, bildiğini, bilmediğini benimsemek.

Benimsemek. Peki insan neyi benimser?

Bahsettiğim gibi birçoğu ikiyüzlülüğünü asla benimsemez. Yargılar, herkes birbirini yargılar. İnsan bu, yargılar.

Yargı. İkiyüzlülüğün sıklıkla bahsedener, aslında gerçek ikiyüzlülerdir. Ve tüm bunların hepsi; "eğer var ise" yaradan dahil, tüm yaratılanları şaşırtıyor.

Öğretmenle kucaklaşma

Ft: Şafak Kara / Van

Nuray Hafıftaş'ın Ardından

g ö k m a v i / v e f a

Türkülerin Anadolu'da yankılanan sıcak ve samimi sesi Nuray Hafıftaş'ı öteki dünyaya uğurladığımızda tarihler 14 Şubat 2018'i gösteriyordu. İki yıl olmuş demek ki. Gündem ne kadar yoğun olursa olsun ölüm bütün gündemlerin önüne geçiyor işte.

Sevgiyle gülen gözleri donup kalmış. Kararmış göğün mavisi. Son nefesini öğle saatlerinde verdiği öğrenmiştik haberlerden.

Sımsıcak, hayat dolu bir insanken demek o da dayanamadı hayatın ağır yüküne, katlanılmaz oldu hastalığı. Can teslim edeceği gün 14 Şubat'mış meğer. Ne çok türkü söyledi, ne çok misafir oldu evimize, gönlümüze.

Biz onu; "Bahçalarda barım var/ Bir heyva bir narım var/ Galem gaş gara gözlü/ Hoş bahırlı yârim var" türküsüyle tanıdık, gerisi kendiliğinden geldi...

"Dünya hancı ben bir yolcu/ Ne ilk benim ne sonuncu/ Bedende can taburcu/ Leyli leyli" demiştin bir türkünde. Bu can bu tenden uçup gidecek. Dünyadan hepimiz taburcu olacağız bir gün.

"Yazı bir dert kışı bir dert/ Gelmeyeydim bu dünyaya/ Gardaş bir dert bacı bir dert/ Yokluk gidiyor zoruma" dedikçe hepimizi kar altında kalmış dağ başlarındaki köylere doğru bir yolculuğa çıkardın.

Hepimizin ailesinden ölenler olur; içimizi acıtarak bizi bu dünyada bırakıp giderler. Bir de

ailemizden biriymiş gibi ölümüne üzüldüğümüz tanıdıklarımız olur. Neşet Ertaş gibi, Nuray Hafıftaş da o insanlardan biri...

Diğer kıymetlerimiz gibi Gün gelip Nuray Hafıftaş'ın öldüğü günü unutsak da biz onu hep içimize ince bir sızı bırakan şu türküsüyle hatırlayacağız:

*Bizim ele bahar geldi
Meler kuzular kuzular
Dağlar çiğdem çiçek açmış
Kokar yazılar yazılar*

*Duman tüter bacasından
Anasından bacasından
Ayrı kaldık nicesinden
Yürek sızılar sızılar*

*Şahin çileye bürünür
Gurbet ellerde sürünür
Gülermiş gibi görünür
Yürekte ağlar bazılar*

Biliyor musun Nuray Hafıftaş artık sen göremesen de cemreler kapımızı çalmak, bahar gelmek üzere...

Bahaettin Karakoç

Azıksız Çıkma Yola

*Öyle bir abdest al ki, su bile sarhoş olsun
Sen yaprak ve çiçek ol, gördüğün kuru dala
Hep gönül şehri onar, kâinata sevgi sun
Her ham söze sağır ol
Azıksız çıkma yola! ...*

Ihlamurlar Çiçek Açtığı Zaman

*Dilimde sabah keyfiyle yeni bir umut türküsü
Kar yağmış dağlara, bozulmamış ütüsü
Rahvan atlar gibi ırgalanan gökyüzü
Gözlerimi kamaştırırsa da geleceğim sana
Şimdilik bağlayıcı bir takvim sorma bana
-Ihlamurlar çiçek açtığı zaman.*

"Erken kalktığım açık ve bulutsuz sabahlar, herkes gibi bana da, çocukluğumu hatırlatır. Yâdında ezeli ve mor bir fecir memleketi gibi kalan doğduğum yeri gözümün önüne getirmek isterim. Ve daima, farkında olmayarak, sol elimin şahadet parmağına bakarım. Birinci boğumun üstünde hâlâ beyaz çizgi şeklinde duran bu küçük yara izi, bence pek mukaddestir. Andı için ölen, hayatını mahveden kahraman kan kardeşimin sıcak dudaklarını tekrar parmağımın ucunda duyar, beni kurtarmak için o kendisinden büyük, kudurmuş, iri ve kara çoban köpeğiyle pençeleşen arslan ve bahadır hayalini görürüm."

A n d , Ö m e r S e y f e t t i n